

Naročnina
dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
oslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 528

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Socialna“ politika SDS.

Pred kratkim je »Jutro« oklevetalo glede na sistematično demoniranje socialne politike tudi našo stranko. Mi smo na to odgovorili v dveh z neovrgljivimi argumenti podprtih člankih ter dokazali, da ima ravno SDS, nositeljica današnje kapitalistične reakcije, največ zasluga na tem, da je bila skoro vsa, po prevratu od avtonomnih slovenskih deželnih vlad tako lepo zasnovana socialna politika, v zadnjih letih enostavno demontirana. Kljub pozivu je sicer tako gostobesedno »Jutro« nekaj časa molčalo na naša stavična dejstva kot grob. Končno se je pa vendar oglašil sam šef SDS, bivši minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav. Mi smo dr. Žerjavo in njegovemu glasilu prav hvaležni za ta članek, ker nam daje vnovič povod ugotoviti nadaljnja dejstva iz zgodovine »socialno političnega« dela te izrazito protisocialistične stranke. Torej začnimo.

Dr. Žerjav piše: »Hočemo delavstvu ohraniti in mu spopolniti socialno zakonodajo in socialne naprave.« Ravno stranka, ki ji načeljuje ta gospod, je v najvišji meri sodegovorna za vsa poslabšanja naše socialne politike. Po prevratu je bila socialna politika na najboljši poti, realno zasnovana, vzorno organizirana in nanjo je imelo delavstvo mero dajen vpliv, a zakoni, ustvarjeni, uzakonjeni in izvedeni za časa Kukovec-Zerjavovega »socialnega« ministrstvom, so že pridobljene pravice neizmerno poslabšali. Denar slovenskih bolniških blagin je romal iz Slovenije po zaslugi zakonov teh dveh gospodov, delavstvu je bila vzeta uprava zavarovalnice in urad napolnjen z eksponenti SDS. Razdrtja je bila organizacija slovenskih posredovalnic za delo, čeprav se je vzorno obnesla in tedaj, ko je bil minister za socialno politiko g. dr. Žerjav so deložirali ljubljansko posredovalnico za delo zato, ker ministrstvo še pol leta ni hotelo plačati smešno majhne najemnine. In zakaj ni hotel g. Žerjav izdati, ko je bil socialni minister, pravilnikov k zakonu o zaščiti delavcev, bi delavstvo tudi jako rado vedelo.

Dalje piše dr. Žerjav: »SDS je imela radi tega težave, ker so mnogi mislili, da je zakon slab, če je izvršitev v nezmernih rokah.« Advokat dr. Gregor Žerjav bržkone ni kompetenten presojači kvalitete socialnih zakonov, za to so socialni politiki, in ti so soglasnega mnenja, da so za časa Kukovec-Zerjavovega socialnega ministromstva uveljavljeni zakoni, miko izraženo, jako slabi zakoni, ne samo s socialnega, temveč tudi upravno tehničnega vidika in da je SDS ravno z njimi dokazala svojo upravno nezmerno ter protisocialnost. Če kak zakon vsaj tehniško ne izboljša uprave kakke panoge, je slab, Kukovec-Zerjavovi zakoni so pa vse še poslabšali. Kakšni so torej? Največja predznost je pa izgovarjanje z »nezmerno« rokami. Iz slabega zakona ne more nihče ustvariti kaj dobrega, tudi najboljši uradnik ne, toda kdo je pa bil tisti, ki je odstranjeval iz socialnega ministroma ravno najboljše uradnike? Mi smo imeli v socialni službi celo vrsto najboljših strokovnjakov, a ravno tedaj, ko je vodila to ministrstvo SDS so skoro do zadnjega vsi službo zapustili ali so jih enostavno vrgli na cesto. Ali je tako ali ni, gospodine Žerjav? Kdo nosi torej odgovornost za »nezmerno roke«, katerim je izročena socialna politika?

In naprej piše dr. Žerjav: »... je SDS ostala trdna in ne pusti, da bi katerakoli realna pridobitev delavstva padla.« Kaj bodo rekli na to naši rudarji, katere je obdaroval ravno pisec zgorajnjega stavka s pravilnikom o bračevskih skladnicah, ne vemo, pač pa vemo, da spremljajo tako socialno politiko SDS vzdihni tisočih rudarjev in solze deset-tisočih rudarskih žen in otrok.

Najlepša je pa dr. Žerjavova trditev, da bošča on in njegova stranka poskrbela, da bo čim več poštenega dela in zaslužka v naših kraji. G. Žerjav je bil dovolj dolgo minister najrazličnejših resorov in je imel več kot dovolj prilike, da bi bil lahko za vse to že poln, a kako je izgledala skrb vlad, v katerih je sedel dr. Žerjav za naše gospodarstvo, vprašajte kar Zbornico za trgovino, obrt in industrijo! Dokler smo imeli v Ljubljani vsaj nekaj kence slovenske avtonomije, je gospodarstvo cvetelo, vse je delalo in se razširjalo, kakor hitro je pa v vidovdanska ustava, katere avtorstvo si SDS lasti, uvedla centralizem, propada po krivdi tega in pa vlad, v katerih je sedel tudi dr. Žerjav, vse, prav vse. V par tednih res ni moglo izvršiti čudežev, toda dr. Žerjavova ministromstva grdo že v leta, zato je on v polni meri sodegovoren za gospod. propast

Slovenije. »Zaprteje dela, nedovršene tovarne, dimniki, iz katerih se ne kadi, konkurzi industrije in obrtnikov,« česar vsega je v Sloveniji polno, dr. Žerjava bole, vsaj tako nam trdi, toda teh bolečin bi se bil popolnoma lahko ognil, če bi vlade, katerih član je, bil dovolj dolgo let sam, imele vsaj malo srca za slov. gospodarstvo, a dejstvo je, da so n. pr. ravno vlade, katerih član je bil dr. Žerjav, raje naročale razne potrebščine v inozemstvu nego pri slovenski industriji in čeprav so bile tam dražje. G. dr. Žerjav, tako izgleda vaša skrb za slovensko gospodarstvo!

Najbolj pa mora zavreti v človeku kri, če dr. Žerjav napiše: »... me zabolj, ... če vidim

stradajoče ubožstvo, kajti ob tej priliki se človek spomni preganjanih uradnikov, učiteljev itd., ki jih ima na vesti SDS, ki ji načeljuje dr. Žerjav.

Ne, od poštenega in normalno mislečega slovenskega človeka stranka, ki ji načeljuje dr. Žerjav, ne bo dobila niti enega glasu, pa če tudi je šla njena lista maskirati svojo »neodvisnost« z narodno socialnim privrskom. Slovensko delavstvo je toliko prebujeno, da ne bo dobila lista grobokopov delavskih pravic niti enega glasu, kajti vsak glas za to stranko bi mu bil v sramoto. Gre še za to, da se zna delavstvo ubraniti tudi edinega »argumenta« te stranke, to je terorja, na katerega računa.

Pašičev položaj se vedno bolj maje.

Belgrad, 13. jan. (Izv.) »Novosti« pišejo z ozirom na političen položaj sledeče:

»V političnih krogih se zelo obširno komentira vest, da bi imel Pašić dalje časa ostati v Franciji. Z ozirom na te vesti trdijo radikalni, da se bo Pašić sestal z vodilnimi francoskimi osebnostmi in bo skušal popraviti slabi vtis, ki ga je napravil Stojadinović pred svojim odhodom v Ameriko. Brez dvoma je Pašičev vpliv zelo slab. Raditega je med radikali zavladalo prepričanje, da se Pašić ne bo še tako kmalu vrnil iz Francije. Kadar se pa bo, se ne bo vrnil več kot predsednik naše vlade. Edino, kar bi morda podaljšalo življe-

nje Pašičeve vlade, bi bilo, če bi se Stojadinoviću posrečilo najeti posojilo vsaj za plačilo letnih dolgov. Ako se to ne posreči, ne bo Pašiču pomagalo nobeno navidežno varčevanje, ker bi v državi zavladala težka gospodarska kriza, katere vlada z nobenim zakonom ne bi mogla preprečiti. V vsakem slučaju pa pomeni Pašičev odhod pripravo za definitivno umaknitev. — Da te verzije niso brez podlage, dokazuje naravnost pozornost vzbujajoče zagotavljanje ministra Uzunovića na seji fin. odbora, da je vlada stabilna in sposobna za delo.«

Debata o proračunu poštne ministristva.

Belgrad, 13. jan. (Izv.) Danes se je nadaljevala specialna debata o proračunu poštne ministristva. Pri tej priliki je govoril poslanec Pušenjak, ki se je čudil redukcijam izdatkov v tem ministristvu. Ljudstvo, ki vzdržuje to ministristvo, ima pravico zahtevati izboljšanje poštne prometa in otvoritev novih telefonskih zvez. Naglašava važnost poštne službe za izobrazbo strokovnega uradništva, ki ga v mnogih pokrajinah ni, radi česar mora Slovenija oskrbovati Bosno in Vojvodino z izvežbanim osebjem.

Poštna hranilnica naj se razvije v velik zavod. L. 1924. je znašal njen promet 131 milijard. Njena naloga bodi, da daje kredit za celokupno narodno gospodarstvo. V tem pogledu je slišati mnogo pritožb iz gospodarskih krogov, kajti favorizirajo se gotovi bančni zavodi. Zahteva pojasnila o ukinitvi in spajanju poštne ravnateljstev. Protestira proti ukinitvi poštne ravnateljstva v Ljubljani. Slovenija ima največ pošt in daje največ poštne osobja na razpolago.

Protestira proti premeščanju uradništva. Zahteva izboljšanje materialnega položaja uradništva v Sloveniji. V začetku so bile določene postavke za razširjenje kabla v Ljubljani in Mariboru. Sedaj pa kreditov za zgraditev avtomatične telefonske centrale, ki je nujno potrebna, ni, čeprav so bili že davno objavljeni. Pritožuje se radi postopanja poštne uprave v

Sloveniji, ki ne pozna oprostiv od taks za drugam za promet, niti za pisma niti za tiskovine.

Gornjigrad že tri leta prosi za telefonsko zvezo. Ta zveza bi bila v veliko korist trgovini in industriji. Zahteva podržavljenje vseh nedržavnih pošt v Sloveniji.

V svojem odgovoru obljublja poštni minister, da bo vprašanje provizionistov v Sloveniji rešil tako, da se bo redukcija uradništva izvršila v celi državi. Kar se tiče zadrug in hranilnic, izjavlja, da bo ugodil zahtevam predgovornika.

Dr. Kulovec je govoril o poštne hranilnici in o kreditih, ki se dajejo strankarsko. Zahteva, da vlada reši vprašanje denarja, ki leži pri poštne hranilnici na Dunaju. Govori o zamčenju pisemske tajnosti, katero mnogi poštne uradniki kršijo. Navaja primere in zahteva, da se pošte vpostavimo v prejšnjem obsegu. Zahteva ureditev plač uradništvu podeželskih krajev. Protestira proti slabemu funkcioniranju pošt. Navaja posamezne tipične slučaje in zahteva, da se vse pošte podržavi.

Minister je z ozirom na zahteve opozicijskih govornikov izjavil, da bodo tudi druge dobile kredit od poštne hranilnice.

Po njegovem govoru se je vršilo glasovanje. Proračun je bil sprejet. Prihodnja seja bo jutri. Na dnevnem redu je proračun notranjega ministristva.

Znaki razpada v Radičevi stranki.

Zagreb, 13. jan. (Izv.) Po zanesljivih vesteh se nameravajo razpustiti nekatera občinska zastopstva v Dalmaciji. Za razlog se navaja, da so nesposobna za delo. Tako se nameravajo razpustiti občinska zastopstva v Šibeniku, Dornišu in Sinju. Stvarni razlog, zakaj jih hočejo razpustiti, je ta, ker so radičevci z njimi zelo nezadovoljni. V Sinju občinsko zastopstvo ni korporativno sodelovalo pri proslavi 1000 letnice, katero so radičevci skušali izrabiti v politične namene. V Šibeniku in Dornišu vladajo med posameznimi radičevskimi zastopniki velika nesoglasja. Vse kaže, da je Radičeva stranka v razpadu.

Zagreb, 13. jan. (Izv.) Za nedeljo se Radičev pripravlja na shod svoje stranke v Subotici. Da bi si pridobil simpatije Vojvodincev, je napisal v »Domu« članek, v katerem hvali Vojvodince. Radičev tisk širi vesti, da Radičeva stranka napreduje in da muslimani prestopajo v Radičevo stranko. Te vesti so brez vsake podlage. Njih namen je zboljšati mnenje, ki ga ima javnost o Radičevi stranki.

Zagreb, 13. jan. (Izv.) Širijo se vesti, da se je Radičevovo zdravstveno stanje poslabšalo. Zdi se pa, da je ta bolezen političnega značaja.

MUSSOLINI BO OPERIRAN.

London, 13. jan. (Izv.) Iz Modane poročajo, da se bo moral ministrski predsednik Mussolini podvreči težki kirurški operaciji.

Vseučiliško vprašanje.

Belgrad, 13. jan. (Izv.) Prosvetni minister je izdelal zakonski načrt o vseučiliščih. Dosedaj se je pretresel prvi del načrta, ki se nanaša na splošno upravo vseučilišč. Te dni bo načelnik prosvetnega ministristva dr. Zajić odpotoval v Zagreb na sestanek s predstavitelji zagrebskega vseučilišča radi tega načrta. V Belgrad je prispel rektor ljubljanskega vseučilišča dr. Pitamic. Sestal se je z merodajnimi činitelji, da bi se v proračun sprejele potrebne vsote.

FUZIJA DAVIDOVIČEVE STRANKE Z MUSLIMANI.

Belgrad, 13. januarja. (Izv.) V Belgrad je prispel poslanec Jugosl. muslimanskega kluba dr. Šefkija Behmen. Sestal se je z načelnikom dem. stranke Ljubo Davidovičem in se z njim dolgo časa razgovarjal. V političnih krogih se govori, da sta na tej konferenci nadaljevala pogajanja za fuzijo obeh strank.

POGAJANJA S POLJSKO IN AVSTRIJO.

Belgrad, 13. januarja. (Izv.) Poljski poslanik Okanski je obiskal dr. Rybara radi pogajanj za sklep konzularne konvencije. Tudi avstrijski poslanik Höfninger se je razgovarjal radi konvencije o vzajemni in sodnijski pomoči in o skorajšnjih pogajanjih.

Kupi srečko v korist naših študentov!

Pred novo vlado v Avstriji.

Dunaj, 13. jan. (Izv.) Krščansko-socialna stranka je pooblastila zveznega kancelerja dr. Rameka, da v slučaju demisije kabineta takoj prične pogajanja za sestavo nove vlade. Dr. Ramek je že stopil v dogovore z vodstvom vsenemške stranke in povabil stranko k sodelovanju v novi vladi. Vsenemška stranka je na svojem kongresu sklenila, da vstopi v vlado dr. Rameka, če bo upošteval njen gospodarski program in njene zahteve. Vsenemci zahtevajo: takojšnjo odpravo dvojnih davkov in oskrbo cenjenih kreditov, upostavo čim tesnejših gospodarskih zvez z Nemčijo in odklanjajo rešitev vprašanja brezposelnih podpor s splošnimi nakladami na davke.

Krščansko-socialna stranka je podrobno pretresala vladni gospodarski program. Tekom razprave je prišlo do spora med nekaterimi delegati in finančnim ministrom dr. Ahrerjem. Dr. Ahrer je koncem kongresa izjavil, da gospodarski program, ki ga zastopajo štajerski delegati, ni bil zadostno upoštevan pri sestavi delovnega programa vlade. (Dr. Ahrer zastopa v zvezni vladi štajersko deželo.)

Dunaj, 13. jan. (Izv.) Krščansko-socialnemu klubu je bilo javljeno, da je dr. Ahrer izjavil, da ne vstopi v novo vlado. Klub se je takoj sestal k posvetovanju. Ker zastopniki štajerske odklanjajo sprejetje finančnega ministristva, bo to ministristvo najbrže sprejel zastopnik Dolnje Avstrijske poslanec Kollmann, ki je bil že šest let podpredsednik finančnega odbora. Ker odstopi tudi poljedelski minister Buchinger, bi to ministristvo prevzel zastopnik štajerske, poslanec Pischegger. Kakor izgleda tudi dr. Mataja ne prevzame več ministristva za zunanje zadeve. Vendar so mogoča še tozadevna iznenadenja, ker dr. Ramek želi, da ostanejo stari člani v kabinetu in bo skušal doseči tozadeven sporazum.

Koalicija v Nemčiji nemogoča.

Berlin, 13. jan. (Izv.) Po prvi seji državnega zbora po božičnih praznikih je zboroval socialno-demokratski klub in zavzel stališče glede vstopa v vlado velike koalicije. Pred plenarnim zborovanjem je sklenilo vodstvo kluba, da vztraja pri svojem odklonilnem stališču, ki ga je preciziral s sklepi dne 16. decembra. Debata v plenumu, ki je trajala več ur, je bila mestoma zelo živahna. Značilno je, da znana zagovornika vstopa v koalicijo pruski ministrski predsednik Oto Braun ter pruski notranji minister Severing nista dobila besed. Sklep je odklonilen. Začudenje je vzbudila velika večina, s katero je bil sklep sprejet 87 proti 33. Socialisti utemeljujejo svoj sklep s tem, da zavračajo krivdo na nemško ljudsko stranko, ki se noče vdati socijalističnim zahtevam v vprašanju delovnega časa in v vprašanju odpravnine članov bivših nemških knežjih rodbin. Pravi notranji vzrok pa je ta, da se socijalisti boje komunistov, ki pridobivajo v delavskih centrih. Verjetno je, da bo predsednik Hindenburg poveril sestavo vlade dr. Luthru.

Berlin, 13. jan. (Izv.) Predsednik Hindenburg je danes poklical k sebi dr. Luthra in mu poveril sestavo nove vlade.

Berlin, 13. jan. (Izv.) Dr. Luther je izjavil, da je pod neutralno vlado sredine treba razumeti vlado, ki bo neodvisna od skrajno desničarskih in levičarskih strank. Dr. Luther se je danes zopet posvetoval z voditelji strank.

Otvoritev nemškega parlamenta.

Berlin, 13. januarja. (Izv.) Včerašnja otvoritev državnega zbora je potekla mirno. Sejo je vodil predsednik Loebe. Komunisti so predlagali ponovno zvišanje podpore za brezposelne. Predlog je bil brez debate odkazan socialnopolitičnemu odboru. Nato je zbornica obravnavala novelo k zakonu o pridobitnih in gospodarskih zadrugah. Komunist Hörule je govoril proti načrtu novele, češ da bo z novelo uničeno pristo odločanje članov v zadrugah na ljubo nekaterim birokratom in sedanjim voditeljem zadrug. Predlog je bil nato sprejet. Minister Brauns (centrum) je utemeljeval novelo k zakonu o državnih rudnikih, na kar je bila seja zaključena.

Hrvatska federalistična kmetička stranka.

Kakor smo že javili, so poslanci Hrvatske zajednice in bivši Radičevi zastopniki na skupnem zborovanju osnovali novo stranko z imenom Hrvatska federalistična seljačka stranka. Strankin program in statut je predlagal in razložil dr. Albert Bazala. Predsednik stranke je dr. Lorković. V glavni odbor so izvoljeni vsi narodni poslanci bivše Zajednice in Radičevi disidenti, poleg teh pa tudi nekdanji prvaki Radičeve stranke: Jaižabetić, Vrtar, Babogredac, Martinović.

Zasledovanje ponarejevalcev dinarjev.

Zagreb, 13. jan. (Izv.) Zagrebška policija je dobila iz Duisburga obvestilo, da je tamkajšnja policija aretirala neke osebe, ki so zapletene v afero s 1000 dinarskimi bankovci. Tiskar nar Norfolk je skušal svoje delavce prepričati, da ne tiska falzifikatov, ampak je dal čez falzifikate natisniti papir z naslovom neke trgovske firme. Ker delavci niso hoteli temu verjeti, jim je pokazal ponarejeno pismo našega konzulata, da tiska bankovce za našo državo. Lazić, načelnik oddelka za javno varnost, je porabil svoje bivanje v Nemčiji za to, da je preko naših konzulatov stopil v stik z nemškimi oblastmi, da bi nam izročile Nikolija, ki je poveljeval črke za več milijonov. Nemške oblasti bodo začetkom februarja izročile Nikolija v naše roke.

Mala antanta bo razpravljala o madjarski aferi.

Praga, 13. jan. (Izv.) Med Prago, Belgradom in Budimpešto se nadaljujejo razgovori glede enotnega nastopanja proti madjarskim ponarejevalcem. Doslej so se vršili samo informacijski razgovori. Vendar bo ponarejevalska afera, zlasti kolikor gre za dolgotrajno ponarejanje češkoslovaških kron, važna točka razprav Mate Antante, ki se bo sestala h konferenci koncem februarja najbrže na Bledu. Pri tem bo govor tudi o vseh drugih zadevah, ki jih morajo države Male Antante z Madžarsko urediti, n. pr. vprašanje razorožitve.

Prški krogi presojaajo afero s politične in materialne strani. Materialno stališče je jasno: Češkoslovaška ima pravico zahtevati odškodnino. Politični del afere pa ni še popolnoma zrel in jase, čeprav je zadeva brez dvoma politična in se bo kot taka tudi obravnavala. Zelo verjetno je, da bo afera prišla tudi pred zvezo narodov.

Budimpešta, 13. jan. (Izv.) V stanovanju grofa Andrassyja so se sestali madjarski legitimisti in razpravljali o stališču, ki naj ga zavzamejo proti Albrehtu Habsburškemu. Konferenca je sklenila, da levičarski legitimisti zahtevajo izgon Albrehta Habsburškega.

Budimpešta, 13. jan. (Izv.) Veliko pozornost je vzbudila audijenca ministra zunanjih del dr. Valkoa pri državnem predsedniku Hortyju. Audijenca je neposredno sledila skupnemu nastopu zastopnikov Velike in Mate Antante pri madjarskem zunanjem ministru. Govori se o izmenjavi madjarskega diplomatskega osobja v zapadnih državah, predvsem izmenjavi madjarskega poslanika v Haagu. Vsi madjarski diplomatski zastopniki so radi tega pozvani v Pešto. (Ceps.)

Duisburg, 13. jan. (Izv.) Aretirani Car, ki je dosedaj odločno tajil vsako zvezo s ponarejevalci dinarjev, je sedaj priznal, da je bil v zvezi s ponarejevalci dinarjev. Izjavil je tudi, da so ponarejali ne samo bankovce, ampak tudi koleke.

Budimpešta, 13. jan. (Izv.) Iz Haaga poročajo, da so aretiranci, katere je tamkajšnja policija zaprla vsled sodelovanja pri ponarejanju frankov, pravilno osumljeni, da ravno so imeli izstavljene romunske potne liste. Kako so si preskrbeli romunske potne liste, še ni znano.

Budimpešta, 13. jan. (Izv.) Državno pravdnštvo je Belo Mankovica po preiskavi danes izpustilo na prosto.

Herriot znova izvoljen za predsednika parlamenta.

Pariz, 13. januarja. Zbornica in senat sta imela včeraj 1. sejo v novem zasedanju. Zbornica je otvoril 82letni poslanec Pinard. Kot zdravnik je v otvoritvenem govoru opozoril zbornico na neprestano padanje rojstev v Franciji in prosil zbornico naj to največjo nevarnost, ki grozi francoskemu narodu skuša zatreti in preprečiti z vsemi sredstvi.

Pri volitvah je bil s 300 od 324 oddanih glasov zopet izvoljen za predsednika Herriot. Komunisti so glasovali za svojega voditelja Cachina. 250 poslancev desnice se je vzdržalo glasovanja.

Istočasno je zboroval senat, ki ga je otvoril kot starostni predsednik Fleury.

Nove težkoče francoskega finančnega ministra.

Pariz, 13. januarja. (Izv.) Finančna komisija je v dveh glasovanjih odklonila predloge finančnega ministra Doumerja. Finančna komisija je končno z 22 proti 6 glasovom sklenila

razdelitev vladnega predloga v 2 dela: upostavitve budžetnega ravnateljstva in popravilo francoskih financ. Delitev je sprejeta proti izrecni želji finančnega ministra. Pri drugem glasovanju je komisija z 22 proti 5 glasovi odklonila predlog, ki ga je izdelal že prejšnji finančni minister Loucher, da se s proračunom za l. 1926 sprejmejo novi davki v skupnem znesku 3 milijard frankov.

Kaj zahtevajo lastniki angleških premogovnikov.

Že parkrat smo poročali, da grozi v Angliji nov rudarski štrajk. Vlada je imenovala posebno komisijo, ki naj preišče položaj rudarjev, njihove zahteve in zahteve lastnikov premogokopov. Sedaj je komisija sprejela končno besedo s strani lastnikov. Ti zahtevajo: 1. Ena neplačano naduro dnevno, 2. znižanje plač v gotovih revirjih, ki so pasivni, 3. takojšen, če tudi samo začasen, odpust 100.000 delavcev, 4. znižanje prevoznih tarif, 5. znižanje produkcijskih stroškov za 10 odstotkov, 6. lastniki odklanjajo nacionalizacijo premogokopov.

Prdsednik delavskih organizacij je izjavil, da izvršitev teh predlogov ne bo prinesla premogokopom nobenih dobičkov, ampak se bo izguba še za 3 pence pri toni povečala.

Angleški rudarji so vsled teh zahtev ogorčeni in nekatere organizacije forsirajo takojšen generalni štrajk.

Rešitev cerkveno-političnih zadev v Češkoslovaški.

»Prager Presse« poroča, da je bil zadnji sestanek praškega nadškofa z ministrskim predsednikom švehlo namenjen izključno rešitvi aktualnih cerkvenopolitičnih vprašanj. Vladni krogi javljajo, da bo vlada v najkrajšem času sporazumno z večinskimi strankami z ozirom na položaj na Slovaškem rešila važne cerkveno-politične zadeve.

Češki arhiv prenešen z Dunaja v Prago.

Na temelju mirovnih pogodb in posebnega sporazuma z avstrijsko republiko se je že dalj časa pripravljala prenos čeških arhivalij z Dunaja v Prago. Posebno važna je vrnitev češkega kronskega arhiva, v katerem je tudi lista, s katero je cesar Friderich 1158 dal češkim knezom kraljevsko krono, siciliska bula iz leta 1212. Arhivalij je več vagnov. Pri ogromnem prevzemalnem delu so sodelovali vsi češki državni arhivarji. Na Dunaju še posluje posebna kulturno zgodovinska komisija, ki proučuje tiste vire češkoslovaške zgodovine, ki jih ni mogoče prenesti iz Dunaja. — Naša vlada je v isti namen določila mariborskega velikega župana dr. Pirkmajerja.

ŠPIJONAZNE AFERE NA ČESKEM NI.

Praga, 13. jan. (Izv.) Ker so se po tukajšnjih časopisih pojavile vesti, da so v Neuschlu našli važne dokumente, ki odkrivajo veliko špijonažno afero, so uradne oblasti uvelle obsežno preiskavo. Preiskava je dograja, da so vse tozadevne vesti brezpredmetne in da ne gre za nikako špijonažno afero.

POLJSKA IN RUSIJA.

Berlin, 13. jan. (Izv.) Ob priliki sprejema poljskih parlamentarcev je izjavil Čičerin, da mora bližnji čas prinesiti črto udržitve medsebojnih stikov med Poljsko in sovjetsko Rusijo. Le tako bo mogoče Poljski uspešno braniti svojo neodvisnost v gospodarstvu in politiki.

Zamrznjene ladje.

Berlin, 13. jan. (Izv.) Linjska ladja »Hessenc«, ki je odšla na pomoč zamrznjenim ladjam, je danes radiotelefonsko sporočila, da je odšla iz Revela kljub svarirom in dospela do srede finskega zaliva nekako do 60°, kjer je naletele na večje množine ledu. Sprito dejstva, da je temperatura padla že na -20°, je malo upanja na uspeh. Na pomoč so poslali tudi Rusi več ledolomcev. Finski vojni letalci preskrbujejo močvirje zamrznjenih ladij s provijantom.

Stettin 13. jan. (Izv.) Ladja »Hessenc« je opustila vsako nado, da bi mogla priti zamrznjenim na pomoč in se je danes ob 5. popoldne vrnila.

Šodi SCS

Politično-gospodarski tečaji so se vršili pretekli teden v Kostanjevici 3. t. m., v St. Jerneju 4., na Bučki 5., na Raki 6., pri Sv. Duhu 7., na Studencu 8. Na vseh teh tečajih je govoril o gospodarskih in političnih razmerah v naši državi obširno poslanec Anton Sušnik. Na prvih štirih je sodeloval tudi g. Krištof. Povsod je bila udeležba zelo zadovoljiva in poslušavci so povsod želeli takih tečajev z domačim razgovorom večkrat. — 3. t. m. se je poleg tega v Kostanjevici vršil občni zbor Kmetijske zveze, ki je bil tudi zelo dobro obiskan.

Ne pozabite,

da bo 25. januarja t. l. v vseh prostorih Narodnega doma jubilejni

V. TRADICIONALNI TATJANIN VECER

Zveze ruskih akademikov.

KONCERT.

ELITNA ZABAVA.

Volitve v Delavsko zbornico.

Ljubljancani po glasovnice.

Vsak dan od 8—12 popoldne in popoldne oziroma zvečer od 3—8 se dobivajo kuverte in glasovnice pri poslovalnici Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, Mklošičeva cesta, nasproti sodniške palače.

Vse sodelavce prosimo, da gotovo čimprej gredo po glasovnice. Ne odlašajte! Opozorjajte tudi druge! Vsak naj pazi, da dobi kuverte in uradno glasovnico.

Ko ste dejali v kuverto uradno glasovnico in naš glasovalni listek in ko ste zapisali na »oddadni listek« svoje ime, izročite kuverto zanesljivemu našemu zaupniku, da jo odda na prejš. V kuverto samo uradno glasovnico in naš glasovalni listek! Drugega nič. Oddajnega listka, ki je pritrjen na kuverto, ne trgajte proč.

Kdor ni v obratu, kjer je nad 20 delavcev, naj torej takoj stopi po kuverto in glasovnico. Storit mora to sam. Ili mora po glasovnico osebno. Seboj naj vzame kako dokazilo: poslošno knjižico ali krstni list ali domovinski list.

Agitirajte, poučujte, vztrajajte!

Demokrati v vednem strahu pred škofom.

Strah pred škofom preganja Žerjavove demokrate neprestano. Tudi pri volitvah v Delavsko zbornico se ga boje. Mislijo, da se rešijo strahu z vpitjem, da je naša lista škofova. Vabijo pa na to listo komuniste, češ da je tudi škof volil v Ljubljani svoj čas kompromisno listo, na kateri so bili nekateri bivši komunisti. — Ne vemo, kaj store nekdanji komunisti pri teh volitvah. To je njihova stvar. Eno pa vemo, da toliko neumni niso, da bi volili Žerjavko ali z njo bratsko sorodno Kristanovo. Bedasto besedičenje o škofovi listi: je pametnim delavcem samo dokaz neumnosti Žerjavovega glasila. Pred vsakimi volitvami so gospodje iz krogov samostojne demokratske stranke široko govorili in bahali, na dan volitev pa so se vselej spoznali, da ljudje niso tako nespametni, da bi jim verjeli. — Gospodje, vpijte naprej, to je vaša pravica.

Dokaz „neodvisnosti“.

Dokazovali smo v »Slovenecu«, kako »neodvisna« je »Neodvisna delavska lista«. G. dr. Žerjavu ni bilo dovolj tega dokaza. Včeraj je napisal v »Jutru« s svojim podpisom članek za svojo »neodvisno« listo in tako podal najmočnejši dokaz, da je ta lista njegova. Račovedni smo, koliko podjetnikov se bo dalo ustrahovati od dr. Žerjava, da mu bodo »delali« neodvisne delavce. Politična zvezda dr. Žerjava je danes preveč na zapadu, da bi pаметen podjetnik šel zanj po kostanj v ogenj.

Dr. Žerjav kot prijatelj delavstva.

Kot agitator za svojo »Nezavisno delavsko listo« je zdaj stopil na plan g. dr. Gregor Žerjav in lastni osebi. Včerajšnje »Jutro« prinaša na uvodnem mestu njegovo lastnoročno podpisano reklamo, ki začne z ljubljanskim škofom in preko političnih kerplanov zaključuje s strankarskimi penzionisti in zakonitimi psarji. O tej poslanici g. Žerjava na delavstvo moramo reči pred vsem eno: zasluzila bi, da jo v celoti ponatisnemo. Škoda le, da nam v to primanjkuje prostora. To reklamo zanj bi prav srčno radi storili, v zahvalo za uspešno agitacijo, ki jo je razvil g. dr. Žerjav ravno s tem člankom za — listo krščanskega socialnega delavstva. Kaj pa bi mogel g. Žerjav ostrejšega zapisati, s čim bi mogel delavca hujše udariti po glavi in s čim bi mogel delavca bolj odgnati od sebe in svoje »nezavisne« liste, kakor je to storil v enem samem stavku svojega o lica, ko piše dobesedno: »Če opozarjamo, da je prospeh naših industrij v bistveni zvezi z obšim napredkom Jugoslavije in njene gospodarske nezavisnosti, se bo morda priznalo, da delavce nima interesa biti nasproten narodnemu in državnemu mišljenju.« Strašna in nevarna beseda! Kaj hoče g. Žerjav s tem reči? Kaj prihaja spet s to besedo, ko gre za volitve v Delavsko zbornico, za čisto stanovsko organizacijo, ki nima s politiko ničesar opraviti, v kaki zvezi so volitve v Delavsko zbornico z narodnim in državnim mišljenjem, in v kaki zvezi so delavski stanovski interesi z narodnim in državnim mišljenjem? In zakaj, kako in v čem naj bi delavec kot delavec imel interesa biti nasproten narodnemu in državnemu mišljenju? In zakaj mu je šele treba to »morda priznati«? Ali je mar delavec osumljen, da ni narodnega in državnega mišljenja? Ali pa se mu bo šele za gotovo in ne samo »morda« priznalo, da ni nasproten narodnemu in državnemu mišljenju, ako bo volil Žerjavovo listo? Kaj sploh pomeni ta beseda na tem mestu in ob tej priliki? Ali pomeni zopet tisto, kar so pomenile vse grožnje Žerjavovega tiska ob državnozbornih volitvah, kar so pomenile Žerjavove vizitke raznim državnim uradnikom in znana uradna potovanja g. bivšega ministra po Sloveniji pred volitvami? Strašna in nevarna beseda to, ki jo je tu vrgel g. Žerjav delavstvu! Delavec jo bo razumel. Dobro jo bo razumel. Pokazala bo delavcu v čudni luči socialno mišljenje in čutenje gospoda Žerjava; pokazala mu ga bo v taki luči, da ga bo v srcu zabeležilo in bo pobegnil.

Delavsko zbornico delavcem.

To besedo so izbrali socialni demokrati, da bi z njo begali volivce. Na to zanjko žele ujeti nekdanje komuniste, ki se sicer nočejo vpreči v voz patentiranih socialnih demokratov. Računajo pa ne s tem, da delavci tudi sami mislijo. Tisti čas, ko so samo drugi zanje mislili, je minil. In zato delavci in delavke danes vedo, da nihče ne more kandidirati, kdor ni zavarovan za bolezen kot vsak delavec. Radi bi gospodje socialni demokrati zmotili tudi krščansko-socialne delavce, da ne bi videli, kako krčevito se drže gotovi gospodje stolčkov v Delavski zbornici. — Vse vaše upanje, gospodje sodrugi, je prazno. Delavstvo misli samo in bo volilo po svojem prepričanju, čeprav g. Kristanu ni prav.

Novo bratstvo.

Socialni demokrati so se na svojem zborovanju v Tivoli 27. decembra jezili na »Marjine device«, sedaj pa je prišel na to misel tudi gospod, ki je moral pri »Jutru« zoper »klerikalce«, ki volijo v Delavsko zbornico, napisati nekaj hudega. Katera misel naj bi gospodom pri »Jutru« tudi bila bližja kot misel na »Marjine družbe«? Saj je ta list vendar ustanovljen, da bi se po katoličanstvu. To jezo na Marjine družbe torej razumemo, ne vemo pa, zakaj ne zapišejo ti veliki demokrati kar v volivne rede, da katoličani nima o volivne pravice. — Ker pa jo imajo, bodo seveda občutili gospodje, ki se bratijo v boju proti katoličanstvu, gospodje, iz Kristanovih in Žerjavovih vrst, kaj je odličnost katoličanov. Oboji bratci imajo razlog, da se boje. Volitve v Delavsko zbornico jih bodo marsičesa naučile.

Shod Jugoslovanske strokovne zveze bo v nedeljo 17. t. m. ob devetih popoldne v škofji Loki. Na dnevnem redu bo razgovor o volitvah v Delavsko zbornico.

Kandidatna lista

Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani,

Kandidatje:

1. Terseglav Franc, urednik, Ljubljana. — 2. Keše Stanko, rudar, Trbovlje. — 3. Kugovnik Jurij, kovar rudnika, Prevalje. — 4. Pukiš Alojzij, pečarski zidar, Javornik. — 5. Zumer Srečko, stavec, Ljubljana. — 6. Kukovica Franc, papirniški rezalec, Dev. Mar. Polje. — 7. Gajšek Ivan, delavski tajnik, Ljubljana. — 8. Semenič Andrej, strojni paznik, Maribor. — 9. Godeša Ivana, kuharica, Ljubljana. — 10. Žužek Franc, zasebni uradnik, Ljubljana. — 11. Majeršič Ivan, usnarj, Tržič. — 12. Dr. Milavec Anton, zasebni uradnik, Ljubljana. — 13. Koršič Franc, ključavničar drž. žel., Moste pri Ljubljani. — 14. Kores Martin, ključavničar drž. žel., Maribor. — 15. Krek Miha, odv. konc., Ljubljana. — 16. Lombardi Peter, delavski tajnik, Viš pri Ljubljani. — 17. Zaje Zdravko, rudar, Salek pri Velenju. — 18. Krušič Karel, zvonarski mojster, Ljubljana. — 19. Prebil Ivan, predilničar, Litija. — 20. Bezelj Josip, tob. delavec, Dev. Mar. Polje. — 21. Koren Blaž, delavec, Celje. — 22. Kordin Jože, železostrugar, Ljubljana. — 23. Uranjek Jakob, strelni mojster, Grče. — 24. Kos Florijan, mizar, Stora. — 25. Petercel Ivan, delavski tajnik, Medvode. — 26. Prosen Anton, rudar, Zagorje. — 27. Zibert Franc, čevljar, Stražišče pri Kranju. — 28. Gruden Ivan, rudar, Krmelj. — 29. Mikelj Matija, delavec, Kamnagorica. — 30. Knafele Stanko, mlekar, Smihel pri Kovcem. — 31. Kranjc Ivan, kovar, Rajhenburg. — 32. Peterlin Franc, rudar-kopač, Hrastnik. — 33. Celinšek Jože, žagar, Nazarje. — 34. Hvastila Ivan, upr. pristav, Križ. Komenda. — 35. Struna Andrej, čuvaj, Kočevje. — 36. Anžur Franc, strugar, Dev. Mar. Polje. — 37. Dornik Franc, rudar, Sv. Jerdt, p. Laško. — 38. Gosnik Matevž, delavec, Sv. Lovrenc na Pohorju 142. — 39. Pavunc Vekoslav, pekar, Vrhnika. — 40. Turk Josip, strojnik, Sv. Pavel pri Preboldu. — 41. Seriga Josip, krojaški pomočnik, Murska Sobota. — 42. Slavič Jože, mizar, pomočnik, St. Vid nad Ljubljano. — 43. Spendal Lovro, usnarjski pomočnik, Zelenik. — 44. Zajc Vekoslav, rudar, Salek pri Velenju. — 45. Kočevni Miha, delavec, Maribor. — 46. Kosič Blaž, paznik v topilnici, Celje. — 47. Presern Rudolf, čevljar, Tržič. — 48. Mašek Franc, predelavec, Dol. Logatec. — 49. Renko Miha, rudar, Trbovlje. — 50. Župan Ivan, delavec, Lesce.

PO PETDESETLETNICI SMRTI GARCIA MORENO.

Leta 1875. je prostozidar Baio umoril predsednika republike Equador Garcia Moreno. Garcia Moreno je padel pod morilčevim bodalom, ker je priznaval, da je Bog in Cerkev nad državo in je to načelo dosledno uveljavljal kot predsednik republike. — L. 1845 je moral bežati v Pariz. Ze tedaj je javno izpovedal katoličanstvo. Ko mu je očital neki brezbožneš, da medtem, ko zagovarja vero, sam ne izpolnjuje verskih dolžnosti, je še isti večer opravil sv. spoved in od tedaj je v resnici tudi praktično živel po veri in postal v oči katoličana. L. 1857. se je vrnil zopet v domovino in l. 1860. je bil izvoljen za predsednika republike. Uredil je razdrapano razmere v državi, skrbel zlasti za dobre šole, za bolnišnice in sirotišnice. Pri svojih teških službah pa tudi ni zanemarjal svojih verskih dolžnosti. Bil je mož molitve. Vsak dan je pol ure premišljeval o velikih skrivnostih sv. vere. Bil je velik v veri. Imel je veliko spoštovanje do sv. Očeta. Velik je bil v svoji ponižnosti. Ni govoril red o sebi, razen o svojih »grehih« pri sv. spovedi. L. 1875 je bil ponovno izvoljen za predsednika republike, a prostozidarji so sklenili, da to ne sme več biti in 6. avgusta je padel za svoje prepričanje, ki je iz cerkve, kjer je obiskal Najsvetejšo, šel v predsedniško palačo. Zadnje njegove besede so bile: »Bog ne bo umrl.«

Dnevne novice

★ **Zgradba katoliške nadškofije v Belgradu.** »Obzorje« poroča iz Belgrada: V Belgradu se v kratkem zgradi nova nadškofijska palača za katoliškega škofa. Zemljišče, kjer je stalo prej notranje ministrstvo, je že kupljeno v to svrhu. Belgradski nadškof dr. Rodić se z največjo verno zavzema za to, da se čim prej začne z zidavo katedrale, za katero je poleg drugih prostovoljnih prispevkov zbrala znatno vsoto v inozemstvu g. Ana Hristić. Po regulacijskem načrtu mesta Belgrada, bi se imela katoliška katedrala zgraditi na ovinku Krunske ulice.

★ **Nameden** je bil včeraj 13. januarja na župnijo Sv. Križ pri Litiji g. Leopold Erzin.

★ **Osebnost** G. A. Nudauer, kaplan v Rajhenburgu je nastopil radi težke bolezni trimesečni bolniški dopust. Na dopust je odšel na svoj dom pri Sv. Ani v Slov. goricah.

★ **Zanimiva prireditel** bo danes deset dni (24. januarja) ob pol 3 v Akademskem domu na Milošičevi cesti. Kraljeve čudovite slike v dvorani se bodo začudeno ozirale na toliko množico ljudi, celo hodniki in stranski prostori bodo polni. Vseh oči pa bodo uprte na oder, kjer bo glavna privlačnost te predstave. Tam bo videti štiri belo oblečene deklice, zastopnice državnih oblasti, korporacij itd., poleg teh pa dve čudni pripravi. Podobni ne bosta ne mlinu na veler in ne vodnemu kolesu, čeprav bosta spominjali na oboje. — Kakšna bo ta predstava? Ker vem, da nihče ne ugame moram povedati sam. To bo žrebanje dijaške loterije. Ona dva čarovniška inštrumenta sta srečkovni kolesi, štiri deklice pa bodo iz njih delile srečo tistemu, ki bo imel srečno srečko. Če jo še nimaš, hitro skoči (kljub mrzulu) v bližnjo trafiko ali piši ponjo odboru DPD. Razpošiljale se bodo še do 24. t. m. opoldne.

★ **Za novo okrajno cesto**, ki bi vezela trga Sv. Lenart in Gornjo Radgono sta dala izdelati okrajna zastopa lenartski in gornjeradgongski načrte trase po priv. inž. g. Waneku iz Ptuj. Nova cesta bi šla iz Gornje Radgone preko Sv. Benedikta v Sv. Lenart.

★ **Novi potresi.** Dne 12. januarja sta seizmografa v ljubljanskem zavodu za meteorologijo zabeležila ob 12 uri 50 minut 29 sek. jako slab potresni sunek, katerega središče je v neposredni bližini Ljubljane. Nadalje sta bila 13. januarja zaznamovana zopet dva potresa in sicer ob 2 50 minut 7 sekund in 9 13 minut 25 sekund, to pot v razdalji 1000 km od Ljubljane. Zdi se, da je središče v Sredozemskem morju.

★ **Umrli** je v Ponikvi ob južni železnici dne 12. I. t. l. v visoki starosti 88 let gospa Neža Novak, mati g. Jakoba Novaka, upravnika pošte na kolodvoru v Mariboru.

★ **Časnikarski železniški vozniki listki.** Včeraj so delegati časnikarskega združenja obiskali prometnega ministra Kosto Miletiča in mu predložili zahtevo glede brezplačnih časnikarskih voznih listkov. Minister je izjavil, da bo zaenkrat izdal listke prvega razreda za uredništva in agencije. Istočasno je minister poudaril, da bo čim prej rešil to vprašanje s posebnim zakonom. Minister je odobral predloženi načrt zakona, ki je izdelan po češkoslovaškem vzorcu in obljubil, da bo v odbor za izdelavo tega zakonskega načrta poklical tudi zastopnika združenja.

★ **Za vinsko razstavo in vinski sejem** v Središču ob Dravi, ki jo priredi vinarska združba »Ljutomerčan« v torek, 19. januarja, vlada veliko zanimanje. To bo ena največjih in najboljše organiziranih vinskih razstav v naših krajih. Največji in vzorni vinogradniki iz Ljutomerskoormoškega okrožja bodo razstavili svoja vina. Iz Avstrije in Kranjske se je prijavilo večje število vinskih kupcev, posebno gostilničarjev. Železniška zveza proti Središču

je ugodna. Iz Maribora vozi jutraj direktni vlak v Središče ob 8.27. Ljubljanci in Celjani prestopijo na Pragerskem v vlak, ki vozi ob 9.17 iz Pragerskega v Središče. Za nazaj so zveze zopet zelo ugodne. Od postaje Središče do razstavnega prostora v trgu je samo 10 minut hoda.

★ **Popust za obiskovalce vinskega sejma** v Središču. Na interv. posl. Bedjaniča je prometni minister odobril polovičen popust na železnici vsem obiskovalcem vinskega sejma, ki se bo otvoril 19. januarja v Središču ob Dravi. Tisti, ki hočejo obiskati ta sejem, naj kupijo na odhodni postaji celo karto. Pri upravi sejma naj si jo dajo potrditi, nakar se lahko z isto karto vrnejo nazaj.

★ **Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva** v Novem mestu priredi v nastopnih tednih ciklus sadjarskih in vrtnarskih predavanj. Prvo predavanje »O vrtnih cvetlicah« predava inž. Jeglič se vrši v četrtek 14. t. m. ob 17 popoldne, drugo (Vzgoja trti na špalirjih in pridelovanje namiznega grozdja« predava g. kmet. svet. Skaličy) pa v nedeljo dne 17. t. m. ob 10 popoldne in sicer obakrat v ljudski šoli v Novem mestu. Prijatelji sadjarstva in vrtnarstva se vabijo k obilni udeležbi.

★ **Predavanja iz sadjarstva.** Pododbor Sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu priredi v naslednjih krajih predavanja o sadjarstvu z namenom, da se tam ustanove nove podružnice društva: V nedeljo dne 17. t. m. ob 7 v Črnomlju (predava g. inž. C. Jeglič) in v Skočjanu (predava strok. učitelj g. F. Malasek). Istega dne popoldne ob 3 v Semiču (g. inž. Jeglič) in v Šmarjeti (g. Malasek). — V nedeljo dne 24. t. m. jutraj ob 7 v St. Janžu (predava ravnatelj g. Skaličy) in v Kostanjevici (predava strok. učitelj g. F. Simončič). Isti dan ob 3 popoldne v Mokronogu (g. Skaličy) in v St. Jerneju (g. Simončič). Z ozirom na važnost predavanj bi bilo želeli obilne udeležbe.

★ **K zaposlenju inozemcev** smo priobčili dne 12. t. m. notico glede neimenovanega uradnika Trboveljske družbe. Poučeni smo, da notica glede postopanja tega uradnika ni točna in je deloma neresnična, zato rade volje to priobčimo.

★ **Vodstvo Mladinskega doma** javlja, da se bo vršilo žrebanje efektne loterije v prid Mladinskega doma v nedeljo 17. jan. Zato prosimo vodstvo, naj se vrnejo do 17. jutra vse neprodane srečke. Izžrebane številke bodo objavljene v časopisih.

★ **Novarna razbojniška trojica.** Že okoli božiča so se pojavili v okolici Čakovca trije nevarni postopači, ki imajo na vesti že večje število predrnih vlovov in tatvin. Prvi Ivan Valašič je znan kot nevaren ropar in vlomilec pod imenom »Vanic«. Njegov tovariš je neki Pavel Germek iz Gorenje Bistrice, ki se potepa že od leta 1922 kot vojni begunec in ki ima gotovo že tudi več grehov na vesti. Tretji tovariš pa je še komaj 22letni Janez Skuhala, doma iz pujske okolice. Vsi trije so dobro oboroženi s pištolami in noži. Pri enem so videli tudi vojaško karabinko. Zadnji vlom so izvršili ti nevarni tovariši pri posestniku Muraju pri Sv. Juriju pri Čakovcu. Odnesli so razno obleko, obutev in perilo, zlato žepno uro, srebrno dozo, pištolo sistema »Frommer« in več drugih vrednosti v skupnem znesku blizu 70.000 Din. Vse zasledovanje predrne roparske trojice, ki je na sumu, da je ubila tudi orožniškega narednika iz Orehovice, je bilo dosedaj brezuspešno. Marsikateri so jih videli na več krajih v okolici skupaj in posamezno, vendar si jih ljudje ne upajo prijeti, orožnikom pa se anajo vedno izmuzniti.

★ **Manjšinske šole** v Jugoslaviji in Romuniji. Na prošnjo romunske vlade je naša vlada zbrala in vpslala podatke o rumunskih

šolah v Jugoslaviji. Romunska vlada hoče na podlagi dobljenih podatkov rešiti šoleko vprašanje jugoslovanske narodne manjšine v Rumuniji.

★ **Zagrebaški župan** Vjekoslav Heinzel je v zdravstvene svrhe odpotoval za 14 dni na Dunaj. Njegova pot v Belgrad odpade.

★ **Dr. Štampar** v Dalmaciji. Načelnik ministrstva za narodno zdravje dr. Andrija Štampar se mudi te dni na inspekcijskem potovanju v Dalmaciji. Dr. Štampar hoče pospešiti boj proti malariji v Dalmaciji.

★ **Izgnan** je iz okolice Sušaka za dobo 1 leta Josip Isop pristojen v Ljubljano.

★ **Ukradena telica.** Posestniku Janezu Rozina od Sv. Križa pri Litiji je bila ukradena iz hleva dveletna telica sivo-pšenične barve, vredna 2500 Din.

★ **Štampilje za pomožne pošte.** Poštno ravnateljstvo za Slovenijo je razposlalo ob koncu lanskega leta vsem poštam nove jednoklene štampiljke za pomožne pošte. Po ministrskem oddloku je oblika teh štampiljk štiroglata (60x11 mm). Zgoraj je naziv pomožne pošte, spodaj pa bližnje nadzorne pošte. Štampilje pomožnih pošt nimajo datuma.

★ **Poziv.** Pri tukašnjem sodišču teče kazensko postopanje zoper Bolči (Jakoba) Zvana radi hudodelstva goljufije. Tekom leta 1925 je hodil isti po raznih krajih Slovenije, se izdajal za urednika »Slovenca«, »Jutra«, »Slovenskega naroda«, Narodnega Dnevnika«, se predstavil med drugim kot dr. Lokar, dr. Kolnik, dr. Soka, dr. Lakner, dr. Srebre, šef prosvetnega oddelka ali tudi zdravstvenega oddelka v Mariboru itd. ter izvalil pod temi imeni in naslovi od raznih oseb naročnino za »Narodno enciklopedijo«, ki jo je založil Bibliografski zavod v Zagrebu. Ni pa imel pooblastila za nabiranje takih naročnikov, še manj pa pravice kasirati naročnino. Kasirano naročnino je Zvan zapravil in se nahaja sedaj v zaporih podpisane sodišče. Da se preiskava pospeši in javnost o tem obvesti, pozivlja podpisano sodišče vse prizadete in oškodovane osebe, v kolikor iste še niso bile zaslišane ali se še niso javile pristojni oblasti, da se pismeno ali ustmeno zglase pri podpisnem sodišču. Deželno sodišče v Ljubljani, oddelek IX. (soba 95).

★ **Požar v Borovnici.** Dne 12. januarja ob tričetrti na 7 zvečer je nastal na sedaj še nepojasnen način požar na parni žagi g. Joška Majarona v Borovnici. Kljub precej hudemu vetru se je posrečilo ogenj lokalizirati na žagino poslopje, ki je pogorelo, obvarovati pa poleg stoječe strojnice in zaloge lesa. Nastopili sta požarni brambi Borovnica in Breg-Paka, kojih delo je bilo precej težavno, ker je voda v ceveh vsled hudega mraza sproti zmrzovala. Grajati pa je v takem slučaju to, da ljudje pridejo samo radovednost past, pomoči in reševanju se pa najraje umikajo. G. Majaron ima precej občutno škodo.

★ **Neznani požigalec** je v Kamnici pri Mariboru dne 11. januarja zjutraj zanetil gospodarsko poslopje g. župnika Božička. Ker ni bilo vetra, so pridni Kamničani s pomočjo domače požarne brambe ogenj v toliko lokalizirali, da je zgorel samo del gospodarskega poslopja s senom in nekaj gospodarskega orodja. A škoda je vendarle zelo velika, ker je zavarovana vsota mala. Živino in vozove so rešili. Ker je v noči zapadel mal sneg, se je moglo nekaj časa slediti stopinjam brezvestnega požigalca. Obute je imel šimi čevlje, kakor je bilo posneti po stopinjah. Zanimivo je, da so neznani nekaj časa pred požarom zastupili psa varuha, a pri sosedu Bogomirju Pečarju so pred dnevi ubili hudega volčnjaka, ki je bil znan kot dober nočni čuvaj v Kamnici. V teku enega leta je v bližini Kamnice pogorelo 6 posestnikov 11 poslopij. Orožništvo pridno zasleduje hudobnega požigalca.

Kupi srečko D. P. D.!

vo število lekcij, ki se vrše tekom nekaj mesecev enkrat ali dvakrat na teden na določen dan; nanašajo se bolj izrecno na poljedelstvo, živinorejo in higijeno živine. Dosedaj so bile ustanovljene take šole za 18 okrožij, v katerem se ima ustanoviti še 5 stalnih in 5 zimskih. Te šole obiskuje vztrajno veliko število učencev.

Nadalje imajo v Franciji pošolski poljedelski in gospodinski pouk. Ta se vrši največ na javnih šolah, poučujejo pa za to usposobljeni učitelji. Namenjena je mladini po 13. letu in obsega tečaje po 150 ur skozi nekaj let. Po štirih letih dobe sposobni učenci tudi posebna spričevala. Ta pouk je predvsem praktičen in se nanaša na poljedelstvo, poljedelske stroje, nauk o domačih živalih, vrtnarstvo, kmetijsko gospodarstvo in zakonodajo, fiziko, kemijo, osnovno botaniko itd.

Vzporodno s tem gre gospodinski pouk za dekleta, ki obsega gospodinstvo, kuhanje, šivanje, zdravstvo, vzgojstvo, mlekarstvo, sirarstvo, poljedelstvo, vrtnarstvo i. dr. Sedaj je na rancoskem 900 takih pošolskih kmetijskih in gospodinskih tečajev.

Za dekleta smo že prej omenili časno stalne in potovalne gospodinske šole. Stroške nosi do 70 odstotkov država, ostalo pa dotična okrožja ali občine. Začasne so nastanjene v državnih lokalih, za potovalne pa preskrbi prostore občina. Takih šol je sedaj 45; učenke morajo biti stare nad 15 let.

Poleg tega je sedaj na razpolago 253 učnih moči za potovalni poljedelski pouk.

Nedosegljiva glede trajnosti in jakosti žarenja!

Ljubljana

○ **Somišljenike** prosimo, naj prebero navodilo o volitvah v Delavsko zbornico, ki ga najdete danes pod rubriko: Volitve v Delavsko zbornico.

○ **Ljubljanska borza** za blago in vrednote. Včeraj popoldne se je vršila v prostorih ljubljanske borze ob 17. uri žalna seja borznega sveta povodom smrti podpredsednika gosp. Ivana Kneza. Borzni predsednik gosp. Ivan Jelačin ml. se je v toplih besedah spominjal umrlega sotrudnika in povdaril vse njegove vrline, kakor tudi zasluge, katere si je pokojni pridobil za celo gospodarstvo Slovenije. V imenu gosp. Ivana Kneza si je poslovni svet predstavil vzor gospodarja in moža, ki je v slovenski javnosti pretpel mnogo s tiho resignacijo, ter vedel, da je treba tudi v gospodarskem življenju prenašati hibe mirno in neopaženo. Borzna uprava ohrani svojemu soustanovitelju trajen spomin. — Govor so vsi navzoči člani borzne uprave stoje poslušali in na poziv borznega predsednika zaklicali »Slava«. Za tem je bila seja zaključena.

○ **Umrli** v Ljubljani: Rozalija Osredkar, posestnikova hči, 27 let. — Karel Jamnikar, kretnikov sin, 9 let. — Ema Schischkar, vdova umirovljenega tajnika Kranjske hranilnice, 78 let. — Neža Trnovec, delavčeva žena, 66 let. — Marija Kump, žena upokojenega poštnega poduradnika, 70 let. — Ivana Cunder, zasebnica, 84 let.

○ **»Suha«** gosta. Dva prijatelja Tonček in Janezek sta se v nedeljo in ponedeljek prav imenitno zabavala. Ko pa sta preganjala »mačka«, jima je zmanjkalo denarja. Toda žela je bila huda in pravijo, da je veliko hujše biti žejen kot pa lačen. Poskusila sta svojo srečo drugače. Šla sta v šišensko kavarno, kjer sta se pošteno najedla in napila. Med jedjo pa sta začela razmišljati, kako bi si pomagala iz zadrege. Preobrnila sta vse žepe, toda zaman, denarja ni bilo. Obupen seže eden v glavo in si začne ruvati lase. Pri tem pa je prišel njegov tovariš na novo idejo. Pograbil je njegove lase in jih vrغل v jed. Nato je poklical natakario in začel se je prepri. Tovariša sta imela namen, da bosta izzvala prepri in nato na en ali drug način pobegnili. Toda delala sta račun brez krčmarja odnosno brez natakario. Ta je sumljiva gosta takoj prepoznala in je poklicala stražnika, ki je ugotovil, da podjetna fanta res nimata beliča in sta hotela goljufati, ter jih je odpeljal na stražnico.

○ **Razne tatvine.** V Križevniški ulici št. 2 je bila ukradena 4 m dolga 100 Din vredna strešna vodna cev, ki je bila napeljana iz strešnega žleba v kanal. Neka ženska v hiši je videla skozi okno nekega fanta, ko je odtrgal in odnesel cev, toda ni se za to zanimala, ker je bila uverjena, da je to kak kleparski pomočnik, ki popravlja žlebove. — Na Dolenjski cesti je bilo vlomljeno v barabo branjeveke Frančiške Jenko. Tat je dobil samo okrog 10 kg fižola. V Akademskem domu v Kolodvorski ulici, o katerem smo že včeraj poročali, je bila zopet ukradena zimska suknja in pa 1000 Din gotovine.

Dr. L. S.:

Kmetijski pouk na Francoskem.

II.

Razen za mladeniče je poskrbljeno tudi za pouk deklet. Te imajo istotako pristop na narodni agronomski zavod pod enakimi pogoji in z istimi pravicami. Poleg tega se ustanavljajo po zakonu s 5. februarja 1923 posebne dekliške »Écoles nationales d'agriculture«. Prva je bila oživotvorjena v Coëtlogon-Rennes. Sprejemna starost je 16 let, študij traja 1 leto. Ker je preveč reflektantinj, je potreben za te šole natečaj. Učenke so lahko notranje, napolnotranje ali zunanje; prehrana je organizirana na združni podlagi. Na razpolago je tudi nekaj ustanov. Omenjeni šoli je priključena nadalje višja učiteljska sekcija za poljedelski in gospodinski pouk. Za sprejem se zahteva razen srednješolskih ali preparandij-skih predstudies pričevalo narodne poljedelske šole za deklice in pa natečaj. Gojenke obiskujejo tečaje od oktobra do decembra, potem pa opravijo šestmesečno poskusno dobo na kaki gospodinski šoli, nakar dobe diplome profesorice ali ravnateljice za ženski poljedelski ali gospodinski pouk. Vse učenke, notranje in zunanje, dobe štipendije.

Kar se tiče navednih gospodinskih šol, so večinoma le časno stalne ali pa potovalne, le dve, v Verillveru (Finistère) in Coëtlogo-

nu (Ille-et-Vilaine), sta stalni. Kandidatinje morajo biti stare 15 let in napraviti, če jih je preveč, natečaj. Dekleta se izobrazijo tu vsem, kar je potrebno za dobre kmetijske gospodinje.

Izredne šole.

Za širše sloje so večje važnosti tako zvanе zimske poljedelske šole, ker morejo pritegniti večje množice kmetijskih otrok. So pa stalne in potovalne.

Stalne zimske šole so organizirane v prostorih, ki jih da na razpolago država, občina ali strokovna združenja in so priključene gimnazijam, meščanskim šolam in učiteljskim, ali pa tudi poljedelskim šolam ter vzornim kmetijam i. dr., ne glede na to, ali zavise od prosvetnega ali pa poljedelskega ministrstva. Učenci morajo biti stari vsaj 15 let in imeti gotovo poljedelsko izvežbanost. Učna doba traja večinoma dve zimi po 4 mesece (od 1. novembra do 1. marca). Poleg poljedelskih predmetov se poučujejo tudi najpotrebnejše splošne stvari (materinsčina, aritmetika, računovedstvo, nekaj geometrije ter ročna dela na železu in lesu). Dosedaj je organiziranih 35 takih stalnih zimskih kmetijskih šol.

Potovalne zimske šole hočejo podati kmetovalcem, odraslim kakor mladini, osnovno znanstveno podlago, v kolikor je koristna za njihov poklic, ne da bi jih trgale iz stalnega dela. Ustanavljajo se zaporedoma v najvažnejših poljedelskih središčih okrožij (departementov). Pouk je razdeljen na goto-

Zakon z dne 16. junija 1879, oziroma 21. avgusta 1912 je poskrbel namreč za ustanovitev profesorskih stolic v vsakem okrožju, oziroma ravnateljskih mest pri kmetijskih uradih (directions des services agricoles). Ti kmetijski strokovnjaki poučujejo o kmetijstvu na učiteljsku in drugih zavodih, obenem pa se brigajo za gospodarski in socialni razvoj poljedelstva (kmetijska vzajemnost, statistika, prehrana, preskuševališča, raziskave, tehniške naloge itd.). Kmetijskemu ravnatelju stoji ob strani eden ali več profesorjev, oziroma specialistov; delokrog slednjih se po potrebi razteza lahko na več okrožij (čebelarstvo, perutninarstvo, sadjarstvo, sviloreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd.). Njih naloga je, da širijo s predavanji in spisi poljedelsko izobrazbo v svojih okrajih po gotovem programu, za kar so še posebej plačani od dotičnih okrožij ali občin (najmanj letno 500 fr.). V slučaju potrebe nadomeščajo ravnatelja in ga sploh dopirajo v vseh njegovih prizadevanjih. Ravnatelj je po pravu član vseh v njegovo področje spadajočih komisij; imeti mora skrb za razvoj in pregled o gibanju poljedelstva v svojem okrožju. Profesorji postanejo lahko le poljedelski inženjerji po dveh poskusnih letih. Ravnateljsko mesto je mogoče dobiti šele po petih letih profesorskega službovanja.

Tej novi organizaciji in široko razpredent propagandi se ima francosko kmetijstvo zahvaliti za mnogotere uspehe. (Dalej.)

Po petih letih pojasnjen umor.

Maribor, 13. jan. 1926.

Pred približno petimi leti je razburil prebivalstvo Slovenskih goric zločin, ki se je zgodil v okolici Sv. Benedikta. Neka deklica, ki je nabirala gobe, je našla 6. septembra 1920 v takozvanem Benedikškem gozdu moško truplo. Vsa prestrašena je pobegnila pravil domačim o strašnem odkritju. Orožniki so bili o tem takoj obveščeni.

Preiskovalna komisija je ugotovila, da je bil neznanec ubit z udarcem s topim predmetom na glavo. Nihče ni poznal mrtveca. Bil je boljše oblečen. Ljudje so ugibali, da bi moral biti iz Prekmurja ali iz Avstrije in da je najbrže tihotapec. Do mesta, kjer je ležalo truplo, so se vlekli sledovi krvi, iz česar se je razvidelo, da je bilo truplo vlečeno po tleh.

Orožništvo je upravičeno sumilo, da je bil neznanec ubit na drugem mestu. Po zločinu pa so ga spravili v gozd, kjer so našli truplo. Preiskava ni mogla ničesar dognati. Zapri so pa osumilce, katere so morali pozneje izpušiti. Zločin so ljudje naprtili enostavno neznanim tihotapecem. Cela zadeva je zaspala.

Med ljudstvom pa se je širila govorica, da so v zločin zapleteni domačini. Nekaj prič je neprestano trdilo, da so videli, kako se dne 3. septembra 1920 ponoči pred hišo nekakega posestnika nakladali na voz moško truplo. Pred sodnijo se je takrat posestnik izgo-

varjal, češ da je naložil svinjo, katero je peljal v Maribor, kamor vozi svinje.

Govorice med ljudstvom pa so ponovno vzpodbudile orožništvo pri Sv. Trojici, da je nadaljevalo preiskave o skrivnostnem zločinu. Da bi si delo lajšali, so naprosili mariborsko policijo na pomoč. Mariborski policijski komisariat je v sporazumu z okrajnim glavarjem poslal dva detektiva, revirnega nadzornika Canjkoča in okrajnega nadzornika Goršiča, ki sta skupno z orožniki preiskovala zagoneten slučaj. Na podlagi zaslišanja raznih prič, posebno kmetu, ki je videl v omenjeni noči moško truplo, so bili aretirani trije posestniki in dve ženski. Nekatere priče so o aretiranih izpovedale zelo obtežljive stvari.

Preiskava je ugotovila, da osumljeni niso nakladali prašiča, ki bi cvilil, ali ki bi bil bel, ker bi zaklanega prašiča obarali priče pa so različno videli, kako so dvignili na voz temno oblečeno stvar, popolnoma slično človeku. Aretirani osumilci se nahajajo v zaporih mariborskega okrož. sodišča. Dejneje trdovratno teje. Umorjeni neznanec je bil kakšni prekupčevalec iz Prekmurja ali obmejnih krajev Avstrije. Zvalili so ga v hišo, ga ubili, oropali in truplo prepeljali v gozd. Policija je skušala ponovno dognati identiteto umorjenca.

blizni tovarnega kolodvora in glavne carinarice, ima veliko vrednost.

Mariborski skavti, Lepa okolica Maribora vzneta tudi vesolje do skavtstva. Razmeroma številno članstvo med katerimi tvorijo jedro dijaki, pa pogreša dobrega vodstva in je navezano samo nase in na nasprotje svojih — profesorjev. Letos pa bodo začeli, kakor čujemo, strokovni tečaj o skavtiranju, da bodo znali skicirati prve vtise v naravi in jih dovršiti nato doma. Škoda, da ta organizacija nima starejših prijateljev, ki bi se brigali za njo.

Celje

Volitve za Delavsko zbornico so že predurmi. Opozarjamo tudi naše kmetke nastavlence in delavce v okolici mesta, da dvignejo pravčasno svoje glasovnice pri ekspozituri bolniške blaginje. Vse tozadavne informacije dobe pri tajništvu Jugoslovanske strokovne zveze pri Belem volu. Industrijski in obrtniški delavci bodo v polni meri storili svojo dolžnost in zato moramo tudi nariti na one posamezne delavce, ki so nastanjeni na raznih gospodarstvih in kmetijah.

Pribeževanje prihod v Celje je skrajno potreben, namreč za gotovo stroju demokratov. Lahko bi se namreč pripeljalo, da bi prišel Pribeževič k nam prepoznati, ako bi svoj šod priredil šele tam neposredno pred obetjošimi se nam volitvami. Tedi bi namreč demokratiški šod ne napolnil niti najmanjše klubove dvorane, ako prevlada v demokratiški stranki ono stremiljenje, ki teži po preorientaciji k radikalom.

Trg pred hotelom Škoberne bo kmalu gođen za najboljšo ameriške nasade. Tam je že več let nakopjen ogromen kup razpadajočega lapora, ki daje v razpadlem stanju najboljše zemljo za trine nasade.

Občuten mrz nas je sedaj obiskal. Celjani smo že mislili, da prehajamo pelagova v spomlad, a prišla je sedaj buri burja kakor po kraških jurskih jubah.

Ukraden pisalni stroj. Pri rudarskem uradu v Celju je bil ukraden pisalni stroj znamke »Curier« — vreden 4000 Din. Sviri se pred nakupom.

Planj

Občni zbor podružnice Zveze vojnih invalidov v Planju se vrši v nedeljo, dne 17. januarja t. l. ob 9. uri dopoldne v gostilni »Pri priči« z običajnim dnevnim redom. V glavnem se bo razpravljalo o novem invalidskem zakonu. V interesu vojnih invalidov in voj. vdov, kakor tudi vojnih sirot je, da se tega občnega zbora gotovo udeležijo.

Hrasnik

Prosveta. Dramatični odsek Katoliškega izobraževalnega društva je vpriporil v nedeljo, 10. t. m. v Logerjevi dvorani izvirno viteško igro »Očetova kletve«. Igralci so se zelo potrudili. Obisk je bil nad vse pričakovanje velik. Igra se ponavlja v nedeljo, 17. t. m. v Trbovljah v »Društvenem domu« ob 4. uri popoldan. Telovadno akademijo priredi trbovlski orlovski odsek v nedeljo, 17. t. m. v dvorani g. Al. Loger v Hrasniku. Začetek ob 4. uri popoldan. Spored je zelo obsežen in bogat.

Gospodarstvo. Ljudska posojilnica je otvorila kredit za posojiljemalce. Rudarske zadeve. Strojovna zveza rudarjev se je začela reorganizirati in bo v kratkem sklicala svoj občni zbor.

Volitve v Delavsko zbornico so nas našle pripravljene. Delo je lepo razdeljeno in smemo upati, da bo J. S. Z. zmago odnesla.

Krekove socialne žele priredi Slov. kat. izobr. društvo v kratkem. Podrobneje bomo še poročali.

Mežiška dolina

Občinske volitve v Guštanju. Že dvakrat smo poročali, da se vrše dne 17. t. m. za občino Guštanj, Tolsti vrh in Kotlje občinske volitve. Edino za občino Tolsti vrh je bila vložena samo ena kandidatna lista in sicer lista SLS, tako da se tukaj ne vrše nobene volitve in so izvoljeni vsi kandidati vložene liste, sami pristajši SLS. Socialistični voditelji iz Guštanj so se sicer na vso moč trudili, da tudi za Tolsti vrh vložijo svojo listo pa ni šlo. Tolsti vrh pri zadnjih volitvah v skupščino 63 volivcev svoj glas za socialiste, ne pove pa, da ti volivci odklanjajo vodstvo in komando guštanjkega Juga in Lovra Kuharja. V Kotljah in v Guštanju je pa vložena dvojna kandidatna lista in se bodo v obeh občinah vršile volitve. V Guštanju se bosta pomerili dne 17. januarja »Trška gospodarska lista« in pa lista »Brazredni« »Delavcev in obrtnikov«. Na trški gosp. listi vidimo zastopane vse sloje guštanjkega trga brez razlike strank; so delavci, obrtniki, hišni posestniki, uradniki itd. Geslo ki je vse te sloje združilo na eno listo, se glasi: gospodarska zveža trških davkonlačevalcev! Lista »Brazredni« »delavcev in obrtnikov«, ki bi se morala pravzaprav glasil: lista združenih socialistov in komunistov, pa nam predstavljajo po večini osebe, ki bi najraje napravile iz magistralnega urada v Guštanju lastno strankarsko pisarno! Kako v živo je začela trška gosp. lista socialistične in komunistične kolovodje, je najbolje pokazal nedeljski volivni šod združenih socialistov in komunistov ter kričav članek v »Delavski politiki« z dne 9. t. m. Prvi govornik nedeljskega volivnega shoda g. L. Kuhar se je neloče in nevede razkrinjal za duševnega očeta dolgovnega članka v »Del. politiki«, ko je mestoma doberedno ponavljal plehke klevete, nagromadene zoper trško gospodarsko listo v »Del. politiki« (9. t. m.). Da ne bomo ponavljali dolgovnih fraz približamo samo dve reči, s katerimi je ta vsestranski mož hotel vžgati molodurce socialiste in komuniste za volivni boj: Prvič je dejal, da je trška gosp. lista naperjena naravnost zoper guštanjke delavce! Mi smo prepričani, da govornik tega sam ne veruje, prisiljen smo pa sklepali, da ima svoje poslušalce in čitatelje za silno omejeno maso če si ji upa naiveti, da je trška gosp. lista, na kateri zavzemajo ročni delavci in obrtniki štiri petine vseh kandidatov, da je ta lista naperjena proti guštanjškemu delavstvu! Povemo pa odkrito: ne, nikdar zoper delavstvo, pač pa zoper teroriste, diktatorje in lakotičevce »Brazrednega« »delavstva«, ki je že do grla sito vsega jerobstva, hujškanja in gozdenja o klerikalizmu svojih takimenovanih voditeljev, ki po svojem nenasičenem pohlepu sami globoko liče v krepjilni kapitalizmu. Zoper te naslopa trška gosp. lista, tem ne zaupa magistrat guštanjkega! Ravno tako nepoštena, kot je laž, da se je združila trška gosp. lista zoper delavstvo, je preinaja z bojko, s katerim hočejo »marksistični« voditelji ustahovati kandidati in volivce trške gosp. liste. Progladijo boj ot nad obrtniki guštanjkega trga je nevarna in dvorezna reč, ki se ravno tako lahko izvaja proti komunistom in socialistom kot proti tržonom! Zato se ne smešite s takimi preinjami! Umevno je, da so govorniki nedeljskega shoda kot kandidati obč. odbora, bili zelo radodarni z obljubami, kaj vse hočejo z denarjem trških davkonlačevalcev ustvariti za guštanjke občane. Mi kratko odgovarjamo. Preglejte seje zapisnike guštanjkega magistrata od leta 1919. naprej in boste videli, da ima prav tisti modrijan, ki je dejal: Saj ni nič novega pod soncem! Vse to se je že preresovalo — ampak za vse to je treba denarja, denarja in še enkrat denarja! Na očitke, da je na gospodarski listi združeno slovenstvo in nemikularstvo, je najboljši odgovor: Preglejte najprej svojo listo, gospodje od internacionale! Domorodne lekerje pa naj »Delavska politika« še večkrat neslovi na guštanjke socialistične in »svobodnjaške« kroge, da ne bodo s takim domotožjem šilili proti — Celoven, pa bo za vse pravil Delavci, tržani, obrtniki — nič strahu! Zdej je ura, da si sami postavimo terorizem in diktatorji četi! Naj živi solidarnost vseh trških slojev! Ktor ima to vero, bo našel in vzel svojo kroglico dne 17. januarja v skrinjico trške gospodarske liste.

Novice iz Amerike

Za slovensko tradicijo v Ameriki. Komaj so katoliški Slovenci v Ameriki dosegli en važni cilj: slovenski katoliški dnevnik — Amerikanski Slovenec — že se pripravljajo na novo veliko delo: na izvedbo kulturne organizacije širom Amerike. Storiteli hočejo to v okvirju »Prosvetne zveze katoliških Slovencev«, ki ima svoj sedež v Chicagi in ki ji je začasni predsednik Rev. James Černe. Program Zveze je: ohraniti in pospeševati častne slovenske tradicije v Ameriki. Slovenci, dasi najmanjši med slovanskimi narodi, so dali Ameriki več škofov in zaslužnih misijonarjev, nego vsi drugi Slovani skupaj. Po jasnih zgledih teh pionirjev krščanske kulture v Novem svetu se hočejo ravnati in razvijati katoliški Slovenci tudi v bodoče. V to naj poleg raznih dosežanj ustanov služijo pri svojem društvu, ki se ustanove po vseh večjih slovenskih naselbinah Združenih držav. Kakor hitro se

matice teh društev — Prosvetna zveza — zadostno cjači, začne izdajati ilustriran mesečnik. — Iz celega srca se veselimo in pozdravljamo katoliški kulturni razmah med ameriški Slovenci! Prepričani smo, da princse Slovencev najlepše uspehe. Bog blagoslovi delo!

Lop poličen uspeh ameriških Slovencev. »Amer. Slovenec« poroča, da je bil v Aurora, Minn., izvoljen za mestnega župana Slovenec Louis Hochevar; za mestnega rekorderja je bil izvoljen Slovenec Louis Campa, za mestna trustija Slovenca Mikulich in Simonich, za mestnega sodnika Slovenec Zorelič. — Na Elyju sta bila izvoljena za mestna aldermana Slovenca Steve Bancovi in Joe Komalar. — V Buhlu, Minn., je bil izvoljen za trustija Slovenec John Kochevar. »A. S.« pripominja, da bi bili mogli Slovenci doseči še lepše uspehe, ako bi bili boljše organizirani.

Dopisi.

Viz. Pevski cerkveni zbor je priredil v nedeljo zvečer v »Društvenem domu« koncert, ki je bil toliko nad nivojem diletantskih koncertov, da je vreden objave. Pod spretnim vodstvom kompozista g. C. M. Kumarja je zbor ciklus pesni, med njimi »Earticas«, ki je bil nanovo skomponiral g. pevovodja. Le ta in tam bi bilo treba lepšega prednašanja in lasneje izgovorjave besedila. Tudi pri moškem kot mešanem zboru naj bi bil pp. finnejše podan in tudi basi morajo znati crescendo in decrescendo. Visoka pesem naj bo harmonično podana kot popolnoma zenačena celota, ne da prevladuje en glas, med tem pa drugega ne slišimo. Jako dobro, enotno je zapel ženski zbor štiri pesmi od St. Premra in Iv. pl. Zajca iz zbirke »Novih skordov«. Nastopili so tudi trije domači solisti, med katerimi je najbolje zapela gđe. Maru-ova s spremljevanjem klavirja dr. B. Ipavčev: »Ciganka Marija«. Cast dirigentu, zbor naj pa vztraja in hodi naprej po začrtani poti in še več takih volanih koncertov vliki publiki.

Iz Jurkloštra. Novo radio-posestvo si je omislil g. Anton Della Mea v Lahovem gradu. — Na Steforovo je bila veselica pri Gradu. Ponoči je enkrat ugasnila električna luč. Tačns pa je zmanjkal tisočak iz nezaklenjenega predala. Zelo reprim je en do godč za goste in za gostilničarko. — V nedeljo po novem letu zvečer so pili mladi fantje iz Lahovega grabna v Obiskovi gostilni in nadlegovali druge goste. Brata Kladnika, Janez in Marko, sta jih postavila na hlečno. Pa v svojo nesrečo. Ko sta sama zapustila gostilno, so jih ti mački zunaj napadli in precej okoli z noži. Prevračo kri jim to ohladila sočnija v Laskem. — V tekaški kolci so se zaredili divji prešči, ki so jeseni napravili občutno škodo na poljskih pridečkih, krompirju, krzuzi in tudi na ajdi. Večkrat so se že lovi spravili nad nje pa ddesad brezuspešno. V nedeljo 10. t. m. pa sta padla dva, en mladič in en starec, ki je dobil šest krogel v život, pa se je še skrli love v grmovje. — Na Henuški enozarečni šoli ni bilo poka od Vseh svetih do sečaj. V ponedeljek 11. t. m. pa se je prišel zopet pok. — Leta 1925. je bilo v Jurkloštru rojenih 82 otrok, 10 dečkov in 22 deklic, umrlo jih je 18, moških 8 in 10 ženskih; poročenih je bilo 7 parov. Izjemoma je bil preteklo leto ženski naraščaj večji od moškega.

Katoliški svet

MISLONSKO RAZSTAVO

v Rimu bo tudi v letu 1926 mogoče ogledati vsem, katere bo pot okoli zanesla. Odprta bo pa je dvakrat na teden in sicer vsi oni pavilioni, ki obiskovalce seznanjajo s podrobnim življenjem v posameznih kolonijah. Popež sam je izrecno izrazil željo, naj se vzdrži razstava za obisk še tekom letošnjega leta.

KINO V CERKVAH.

»Le vie catholique« št. 66. poroča, da je sveta stolica dovolila na prošnjo škofije Dijon, da se v cerkvah, ki niso niti župne, niti se v njih ne vrši redna služba božja, lahko proizvajajo dobri in lepi kino-filmi. Cerkev v Franciji je zelo rečna in nima skoro n'kjer svojih »domov«, očenem ta se zaveda, da je treba ljudstvo vedno bolj izobraziti in pritegniti nase, k čemur izvršino služijo dobri filmi (v Franciji izdelovanje in proizvajanje katoliških filmov zelo dobro uspeva in napreduje). Zato se je obrnila na sv. stolico in prosila za dovoljenje, katero je izdala sv. stolica za eno leto in sicer samo za škofijo Dijon, ki je še posebno rečna. Kot poseben pogoj zahteva Rim, da so pri predstavi vedno vsi oltarji pokriti.

LITURGIČNI TEDEN V VARŠAVI.

Liturgično gibanje zavzema vedno večje dimenzije. Pred kratkim se je v Varšavi vršil temur gibanu posvečen »teden«, ki ga je organiziralo »Društvo ljubiteljev liturgične glasbe«. Dejansko je bilo več predavanj posvečenih ravno tej glasbi. Govorili so nadalje o vlogi liturgije v družbi, v Cerkvi, v osebni življenju, v življenju svetnikov itd. Zborovanja so imela ugoden vpliv na versko življenje na Poljskem.

Prvi kongres voditeljev francoskih katoliških skavtov (scouts de France). Vršil se je v dne 28. do 29. decembra 1925 v Dijonu pod predsedstvom predsednika kat. skavtov generala Guyot de Salins in kanonika Cornette. Navzočih je bilo mnogo odličnih osebnosti. Kongres se je pečal predvsem s tremi važnimi vprašanji: pomanjkanje voditeljev, ki je vedno bolj občutno, ker gre vedno več mladine pod zeleno zastavo skavtizma; kako prživiti zvezo med vsemi skavti in še posebno njih voditelji; izpopolnitev organizacije. Navzoči duhovniki so se shajali vsak dan še posebej, da določijo vlogo duhovnikov v skavtskih grupah. — Udeleženci so se udeležili vsak dan skupne sv. maše, prost čas pa porabili za igranje mesa in pokrajine.

Kulturni pregled

Dva koncerta.

V petek, dne 7. t. m. je koncertirala v Filharmoniji italijanska goslička Albertina Ferrari. S spremljevalcem na klavirju, Curedichem, je izvajala Vivaldijev koncert v A-molu, Vieuxtempsovo »Koncertino etudce«, po premoru dvojce Hubayevih priredb po Bizetovi »Carmen« in Straussu, Čajkovskega »Serenade« in Paganinijeva »Mozesa«.

Razen Vivaldija, ki nam je bil kot pripadnik italijanskemu visokemu baroku Corellijeve smeri po stilno sorodnih stremiljenjih dobrodošel in deloma Vieuxtempso, ki je morda tehnčno komu kaj koristil, je bil ostali program izpolnjen z brezkoristnimi črkami. Odklanjamo potpurije na našem resnem koncertnem odru, čeprav jih je priredil Hubay; plitkosentimentalni Straussovi »Juroc, Čajkovskega »Serenade« ter Paganini so bili za današnje glasbene potrebe brez smisla in haska. To naj gre na račun Glasbene Matice, ki k neerte aranžira. Jeli Glasbena Matica ne misli, da je poleg prostornega in denarnega posla s koncerti njena dolžnost tudi to, da skrbi za smotreno prikrojenje koncertov našim glasbenim potrebam? Jeli ne misli, da treba za vzgojo našega občinstva in muzikov skrbeli s smotrenim dovažanjem impulzov iz naprednejših virov kakor to delajo zagreški koncertni aranžerji? Treba nam je urejene koncertne sezone, da ne bomo imeli suhih sezij in da ne bo pri nas godel kdorkoli in karkoli, pa naj morda Filharmonična družba, ki je lani že pokazala podoben nazor in delo, prevzame aranžma koncertov, če pri Matici ni nikogar, ki bi to razumel.

Ferrari, Hubayeva učenka, je pokazala obilo tehnične virtuoznosti v rokodelski plati svojega dosegljaja, v umetnostni plati, kar se tiče interpretacije, pa manj uspehov. V dobro ji treba šteti podajanje Vivaldija, ki je v Allegru organski tekkel, brez obdelanih detajlov, da je učinkovala celota s pristnim baročnim zaletom, čustveno je bil pa obdelan Andante Dolga Vieuxtempsova Etuda z bolj pedagoškimi kakor umetnostnimi ambicijami niti z obdelanimi liričnimi mesti, ki jih je ženska Ferrari na svoj italijanski način podčrtavala, ni imela zveze med deli, je bila razsekana, neenotno zgrabljena. Drugi del programa s sentimentalno interpretiranimi polsalonskimi kosi naj ne bi imel več sorodstva na našem koncertnem odru. V.

V vrsti vokalnih koncertov te sezone, ki so se pokazali skoraj vsa ljubljanska pevska društva in njih delo ter dosegljaja, smo imeli v ponedeljek, 11. t. m. priliko čuti Narodno žel. glasb. društvo »Slogoc«, ki je pod vodstvom g. M. Premelčič zapela 12 pesmi skladateljev Dobroniča, Deva, Mirka, Marolta in Adamiča.

Zbor »Slogoc« šteje 26 pevcev, med katerimi so prvi tenoristi manj učeni od kompaktnih basov, ne razpolaga s prvostolnim glasovnim materialom in je pevski in muzikalno še zelo nepopolno izvežban. Dirigent »Slogoc« za naše razmere ni eden najslabših, toda zameriti mu je v prvi vrsti, da svojemu, tudi intonacijski šitkemu zboru nupri tako težke naloge kakor Adamičeve »Čez morje v vase, ki je izpadla nelič bralni vaji, koji zbor niti tehnično še ni bil dorasel itd. Devovi dve, že starši, Maroltova (ljubi konja jaše, skladba polifona, zelo ritmična, moderno tekoča) in neke Adamičeve so bile več ali manj obdelane, čeprav malo šablonski. Mirkova bi bila po šibkosti skladbe lahko izostala. Zboru treba pile, pevске in glasbene izobrazbe, dirigentu pa preračunljivosti, kaj bi njegov zbor lahko dosegel in kaj ne! Novoizvajani skladbi »V samestanu« izvedba gotovo ni mogla pripomoci k uspehu. Leseni oktet je bil razčlenen ali kali, nashudiral svojega parta menja tudi ni škoda.

Ob tem koncertu, ki je pokazal kar šest Adamičevih, deloma novih skladb, si ne moremo kaj, da se ne bi ozrli po delu E. Adamiča, našega najplodovitejšega in najbolj vsestranskega skladatelja, kakor se čisto poudarja. Značilno naravnost za Adamiča je, da ljubi ljudske (vselej nepremišljene pomote pravimo ljudski pesmi »narodne (Nar. on l.) pesem, ki je etičnopolitičen pojem, ki z ljudsko glasbo, poezijo nima prav tako nič opira.

viti kakor nima avba nič skupnega z nacionalizmom) tekste, postavim je uglasbil celo množico belokranjskih besedil. Adamič je že čisto dokazal, da pozna belokranjsko harmoniko, ritmiko in melodični značaj, zato ravno pa se moremo vprašati, zakaj vse to mezeno, srbohrvatsko jugoslovensko na belokranjski tekst, pri kakršnem zunanjem jugoslovanstvu je pesem čisto bližja norveškemu plesu ali stilu italijanske imorionistične opere kakor pa jugoslovanstvu... In končno, kakšen smisel ima vse to ponajanje ljudske glasbe iz 18. in 19. stol. danes, baš danes, ko tako nujno rabimo lastne, reprezentativne produkcije, pristne glasbe, ki je najbolj »narodna in rasna« baš takrat, če si ni nadel nobenega okvirja in perja, če je prišla iz srca Slovence, ki po duhu ne more in nikoli ne bo del kitajski, ker je psihično zrastle s svojo zemljo in svojim narodom? Adamič, ki je že opelovano pokazal (»Igra na nebu, postavim«) vsake umetnostne zmožnosti, ki trčno ve, kaj in kakšno so naše potrebe v glasbi (leži stil nemu »Čez morje v vase l. dr.) moramo njegovo vsestranskost in kolosalno plodovitost, na katere račun gre tliko fabriških, enodnevni vrednot, ki ne koristijo ne slovenstvu, ne jugoslovanstvu, ne razvoju glasbe sploh, naravnost zameriti. Koliko doberja bi nam v naši potrebi lahko daroval, pa kakor je videti, ne vselega dela vseh enako resno, na produkcijo toliko teh, s povprečnim občinstvom kakršnjakoli reči, kakor da ne bi čutil dolžnosti, ki jo ima po svojih zmožnostih nanram napredu in narodu!

Naj nam ne zameri teh odkritih besed. Nam je dolžnost več kakor zamera.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek 14. jan.: PROFESOR STORICIN. Red D.
Petek 15. jan.: HENRIK IV. Red E.
Sobota 16. jan.: Delavska predstava
Nedelja 17. jan. ob 3 pop.: KRALLICE VIDKE
KRFSNA NOC. Otroška predstava na znižanih cenah. Izv. Ob 8 zvečer: OBRT GOSPE Warrenove. Premijera. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek 14. jan.: ORFEJ V PODZEMLJU Red C.
Petek 15. jan.: VIHAR. simfonični pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v vel. dvorani »Uniona«. Začetek ob 8 zvečer.
Sobota 16. jan.: SRCE IZ LECTA. POZIV NA PLFS. CAPRICCIO ESPAGNOLE Red D.
Nedelja 17. jan. ob 3 pop.: AIDA. Gostuje ga Zaludova in G. Zdenko Knitl. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek 18. jan.: Zaprti.

Na naslov Uprave Narodnega gledališča. Prejeli smo: Upravo ljubljanskega gledališča prosimo, da se pričenjajo nečeljske populanske predstave tako, da bodo do 18. ure kontane in bodo poselniki, ki se vračajo s kamniškimi vlakom, mogli pravočasno priiti na kolidvor.

Pritožba na vodstvo gledališča v Ljubljani. — Prejeli smo: Odkleno grajamo upravo gledališča v Ljubljani, ki dopolnje odpuveduje večerno prireditel (Vihar). Ne najdemo primerne besede, s katero bi dovolj ostro očiglasni trko pojeje. Počežani dobimo jutranje liste popolne, ko moramo, da ne vlek in teko smo v soboto (tudi več oseh iz mariborske oblasti) trafil čas in denar, da smo prišli v Ljubljano na uru gledat. — Sploh pa, kakor se vedno opaža, uprava itik ne reflektira na udeležbo z dežele, ker bi sicer ne preččila koncerta zopet na petek. Kako pa naj se drugi dan pravčasno vrnemo in nastopimo službo? — Zelo se ni vršil koncert 2. januarja, ko se je mudilo v Ljubljani okrog 100 udeležencev učit. pevskega tečaja?

Skice iz srbske prošlosti in sedanjosti.

Ni menda naroda na svetu, ki bi črpel toliko moralnih sil iz svoje preteklosti kakor Srbi. Najpriprostejši kmet, ki ne zna niti čitati in pisati, pozna največješe dogodke svoje zgodovine ter govori z navdušenjem in ponosom o slavnih možeh in činih svojega naroda. Stare šege in navade plodovi stoletnega izkustva in priprostih razmerah živčih prednikov, so še dandanes srbskemu ljudstvu skoraj nedotakljiva svetinja. Odkar več vera ne igra pri Srbih skoraj nikake vloge, se je srbska duša še tem bolj tesno oprijela starih tradicij. S krščansko vsebino, ali pa tudi samo s krščansko obleko svoje narodne tradicije skuša priprosti srbski kmet izpolniti strahno praznoto svoje duše, ki mu jo je zapustila izgubljena vera. V tradiciji sicer tiči vzrok nazadnjaštvu in zaostalosti Srbov za zapadnoevropskimi narodi, toda ene dobre strani ji ne more nikdo odrehati. Kajti le z veliko težavo se morejo razširjati med srbskim ljudstvom izrodki moderne kulture, ki se jih je navzelo v Franciji in Nemčiji vzgojeno srbsko izobraženstvo. Iz istega razloga je tudi neznaten vpliv mest na življenje okolčanov. Tako zija velik prepad med dobrim, in orjenalnim duhu vzraslim srbskim ljudstvom in med njegovim pokvarjenim izobraženstvom.

SELITEV SRBOV NA OGRSKO.

Leta 1459. je padel Beograd v turške roke. Niti mogočno obzidje Smedereva ni moglo dolgo vzdolžati silovitega turškega napada. Koncem 15. stoletja pa so bile že vse srbske pokrajine pod turško oblastjo. Turška vlada od začetka ni bila kruta. Davki so bili celo nižji kakor v zadnjih letih obstoja srbske države. Tedaj so se morali nasmreč Srbi na vse kriplje oboroževati proti Turkom in si z mrzlično naglico sezidati edino obrambo, smederevsko trdnjavo, ker so že izgubili vsa druga vojna mesta.

Čim dalje v večnost pa se je pogrezala srbska prošlost, v tem leuši luči je vstajala

Srbom pred njihovimi očmi. Mladi naraščaji niso občutili na lastni koži zriev, ki jih je nalgala svoj m državljanom srbska država v času svojega pravadanja. Njihovi očeti in pradedi ki so bili svedoki dogodkov, pa so iz ljubezni do svoje države radi pozabljali senčne strani srbske preteklosti, ali pa so jih vsaj zmanjševali. Turška oblastva so postajala medtem vedno nasilnejša. Ali je potem čudno, če so gledali Srbi v svoji prošlosti dobre, zlate čase? Svoje vere, krvi in jezika so imeli takrat vladarja. Srbski patriarh je pael pravoslavne vernike in ne grški škofje, ki so se prodajali Turkom in niso imeli zmisla za duševne in telesne potrebe srbskega ljudstva. Car Dušan Silni je leta 1349. v svojem Zakoniku točno odredil »pravico«.

Nered v turški državni upravi in propadanje discipline v vojski so najbolj občutili Srbi. Državna oblast je začela dajati davke v najem poedinim turškim mogotcem ki so izžemali srbsko ljudstvo do krvi. Turki so lahko brez kazni požgali srbske koč in skrutili dekleta in žene, ker se Srb ni mogel nikjer uspešno pritožiti. Srbi bi morali obupati, če ne bi leta 1557. zopet dobili svojega patrijarha, ki je nastavil mesto grške zopet srbsko višjo duhovščino. On sam in njemu podrejeni škofje so hodili venomer po srbskih pokrajinah in tolažili duhovščino in ljudstvo, naj ne obupa, ker se bodo zopet vrnili časi srbske svobode in slave.

V takih razmerah so pozdravili Srbi z veliko radostjo poraz turške vojske pri Dunaju leta 1683. Mislili so, da je napočil čas njihove osvoboditve. Zato so se tudi Srbi pridružili krščanski armadi, ko je pripodila Turke na srbsko ozemlje. Ko so se uprli skoraj vsi Srbi proti Turkom, svojim zakonitim gospodarjem, je odpoklicala Avstrija večino svojih čet na francosko bojišče. Kljub izrednemu junaštvu srbskih čet se je morala krščanska vojska vedno bolj umikati. V veliko stisko so prišli sedaj najodličnejši in najpremočnejši Srbi, ki so se postavili ravno na čelo vstaie. V domačiji jih

je čakalo pod Turki strahovito preganjanje. Zato se odločijo menihi, duhovniki, meščani, prebivalci ravnice in rečnih dolin, da se umaknejo pred turškim maščevanjem. Pod vodstvom patrijarha Arsenija III. Carnojevića se preselijo leta 1690. nad 100.000 duš v plodne ogrske ravnice. Vsed pogostih turških vpadov so jih namreč Ogrji zapustili. V Srbiji so ostali tako samo najmanj izobraženi prebivalci planinskih krajev, ki so se bavili predvsem z živinorejo. Rodovitne ravnice in doline, kjer se je bolj občutila turška oblast, pa so ostale skoraj prazne in so jih vkratkem zarasli obširni gozdovi.

Za srbske meščane je bila selitev na Ogrsko velika pridobitev. Oni so prišli na Ogrsko s svojim kapitalom in navaženi hujše borbe za življenje kot je bila v plemiški in tudi že precej degenerirani Ogrski. Ker so imeli malo potreb in so se v začetku držali svojih starih običajev, so dobili srbski trgovci kmalu v svoje roke precejšnji del ogrske trgovine. Od Budimpešte pa do Zemuna se je slišala po trgovinah in obrtnih delavnicah srbska beseda. Ti Srbi na Ogrskem »prečanski« Srbi so prišli tudi najbolj v dotiko z zapadno kulturo in so se najprej navzeli njenih vplivov. Zato so stali na čelu vseh modernih pokretov.

Kmetje so dolgo tavalj sem ter tje po Ogrski, predeo so se naselili, ker so jim ogrski grajščaki delali velike ovire. Bogastvo ogrske ravnice je kmalu vzbudilo v njih orijentalno komodnost. 160 dni v letu praznujejo. »Slave« in svatbe trajajo nekoliko dni in se izpreminjajo v prave orgije. Pojave dvoženstva niso redke. Ljudstvo se pogreza v neznanje in prazne vere. Kakor so se prej v Srbiji morali česlo zateči pred Turki v planine in živeti od kraje in plena, če so si hoteli rešiti življenje, tako se tudi v Ogrski dolgo niso mogli navaditi na spoštovanje tuje lastnine in na mirno življenje.

Menihov in duhovnikov je bilo razmeroma zelo mnogo. Večina menihov je v bogastvu samostanov izgubljala smisel za redovniško življenje. Duhovniki so komaj znali čitati in so dregokunovali župnije od svojih škofov. Da so nadomestili te izdatke, so zahtevali velike vsote za vsako cerkveno opravilo. Zato se skozi vse 18. stoletje venomer slišijo pritožbe iz naroda in meščanstva proti duhovščini.

JEZIK ZA VERO.

Za uspešno tekmo z Ogrji so bile prečanskim Srbom šole nujno potrebne, posebno trgovcem. Tako se že od 17. stoletja javljajo po mestih srbske šole. Poučevali so večinoma cerkvenjaki. Te šole so dajale zelo malo znanja. Učenci so se komaj naučili za silo brati cerkvene knjige. Vse srbske prošnje na avstrijski cesarski dvor, da jim da šole, so bile zastonj.

Še večja pa je bila potreba srbskih cerkvenih knjig za nove srbske cerkve po Ogrskem. Stare srbijsanske tiskarne so nehale poslovati. Edina srbska tiskarna je bila v Rimniku v Vlaški. Od tam pa je bil vsled stroge avstrijske obmejne kontrole prevoz srbskih knjig na Ogrsko skoraj nemogoč. Podjetni menihi, ki so leta 1690. pobegnili iz samostana Rača ob Drini v Srbiji, ki je bil žarišče srbske književnosti, so se lotili prepisovanja starih cerkvenih knjig. Srednjevekovni jezik so skušali približati narodnemu govornu. Vendar pa niso uspeli, ker niso mogli niti z daleka zadostiti potrebam na književnem trgu.

Srbski metropolit v Sremskih Karloveh, Vičentije Jovanović, je uvidel potrebo srbske tiskarne na Ogrskem. Katoličani so namreč razvili živahno propagando za katoličanstvo s pomočjo v cirilici tiskanih srbskih knjig. Zal. da so bili takrat katoličani preveč cazaropističnega duha in da se pri delu za versko zedinjenje niso lotili z ljubeznijo najprej tega, kar spaja katoličane in pravoslavne, temveč

To in ono

Prekop med Donavo in Bukareštom. Profesor tehniške visoke šole v Bukarešti, generalni inšpektor inž. Aleksander Davidescu študira že od l. 1923. načrt, po katerem bi se v bližini Bukarešte izpeljalo več kanalov. En kanal je projektiran naravnost med Bukareštom in Donavo. Sedaj je treba blago, ki dosepe po Donavi za Bukarešto, v pristanišču v Giurgiu prekladati. Če bi bil prekop izpeljan, bi to odpadlo.

10.000 knjig na eni fotografski plošči. Na mednarodnem kongresu fotografov v Parizu je dr. Golberg poročal o novem načinu izdelovanja kar najmanjših mikrofotografij. »Reclams Universum« piše o novi metodi, da je sedaj mogoče fotografskim potom prenesti vsebino okrog 10.000 knjig po 100 strani na stekleno ploščo 9 x 12 cm. To bo seveda mogoče brati le z mikroskopom.

Rumatizem hujši kakor sušica? J. Roberts, delegat za narodno konferenco prijateljskih zavarovalnih družb v Brightonu na Angleškem je dejal, da se med Angleži s tako silo širi da mu gre bolj ime bela kuga kakor tuberkulozi. t. j. pljučni sušici. V sami Angliji znaša izguba 3 milijone delovnih tednov vsled revmatizma. »Sušica« se ne škoduje toliko Evropcem, je rekel ta zdravnik, »ampak znatno več revmatizem in revmatične hromote.«

Slika kamele kot okras magistratne hiše. Kot poročajo, je nastal med magistratnimi svetniki v Bueru silen prepir zaradi kameline slike, ki je krasila steno magistratne

so napravili to usodno napako, da so hoteli pravoslavnim dokazati njihove zmote. Kljub vsem napakam pa se je katoličanstvo vendar širilo, ker se mu slabo izobražena srbska duhovščina ni mogla uspešno ustavi. V tej stiski se obrne metropolit enakovremu ruskemu sv. sinodu za pomoč. Prečanski Srbi, ki so od leta 1690. pa do konca prve vlade kneza Miloša (1815—1839) vodili srbsko kulturno življenje, so se odslej vedno naslanjali na Rusijo. Od tega časa datira srbsko prijateljstvo do Rusov.

Ker so v vsaki srbski tiskani knjigi sumili katoliško propagando, so začeli Srbi nabavljati cerkvene in bogoslovne knjige iz Rusije. Ruske bogoslovne knjige so jim bile posebno dobrodošle. Kajti od znamenitega ruskega bogoslovca Lazara Baranovića (v 16. stoletju) je v Rusiji cvetela polemična literatura proti katoličanstvu. Z veseljem so sprejeli Maksima Suvorova, ki ga je poslal ruski sv. sinod, da uredi med Srbi prosvetno delo. Z znatnim številom ruskih začetnic in slovnice pride leta 1726. v Karlovec in osnuje tu »Slavensko šolo«, ki je vzgajala duhovnike in učitelje. Rus Emanuel Kozmačinski osnuje leta 1733. v Karloveh »Latinsko-Slavensko šolo«, ki je bila nekakšno bogoslovje in učiteljske ter je imela šest dobro urejenih razredov. Učitelji na teh šolah so bili dijaki bogoslovne akademije v Kijevu. Ruski učitelji so odgojili v teh šolah nekoliko naraščajev srbskih duhovnikov in učiteljev, ki so se šolali v ruskem jeziku in se obraževali ob duševnih proizvodih ruskega duha. Mnogo srbskih bogoslovcev se poda študirat na ruske bogoslovne akademije. Srbski metropolit dajejo ukaze, da se v interesu pravoslavja uporabljajo v šoli ruske knjige in da se po ruskih knjigah vrši božja služba. Tako je naglo zavladala mešanica ruskega in srednjevekovnega srbskega jezika, tako zvani slavlano-serbski jezik, ki pa se je čim dalje bolj približeval ruskemu. Ta slavlano-serbski ali rusko-slovenski jezik je postal službeni jezik srbske cerkve in šole, pa tudi književnosti. V tem jeziku sta pisala Hristifor Zefarović (umrl 1753) in Vasilije Petrović (1700—1766), prva srbska pisatelja iz svetnih krogov poleg zgodovinarja Djordža Brankovića, ki sta se bavila izključno s svetnimi snovmi. Jovan Rajić (1726—1801) je prevedel in predelal celo vrsto bogoslovskih in beletrističnih del ter izdal obširno zgodovino Bolgarov, Hrvatov in Srbov v tem jeziku. Zaharija Ortelin je leta 1808. izdal »Slavensko-serbski magazin«, prvi časopis pri južnih Slovanih.

Iz cerkve, šole in književnosti je prešel ta jezik v navadno življenje. Po vseh srbskih mestih v Ogrski se je »slavljanstvovalo«. Tiskarna dunajskega vseučilišnega knjigarnerja Kurzbacha, ki jo je leta 1792. kupil Srb Stefan Novaković je tiskala knjige samo v rusko-slovenskem jeziku tudi takrat, ko je leta 1796 prišla v last mažarske vseučilišne tiskarne, ki jo je prenesla v Budimpešto.

Ko sta v liberalnem, nacionalističnem duhu vzgojeni, iz samostana pobegli menih Dositej Obradović in Kopitarjev učenec Vuk Karadžić nadomestila z živim jezikom iz zapadne Srbije rusko-slovenski književni jezik, si je ohranil še do danes svoje mesto v cerkvi. V srbskem književnem jeziku pa je zapustil neizbrisne sledove.

Mnogo slabega je tekom zadnjih let prišlo od srbske buržuazije med katoliške Slovence. Za en vzgled pa vendar moramo biti Srbom hvaležni. Srbi so namreč edini narod v svetovni zgodovini, ki je prostovoljno žrtvoval svoj jezik za svojo vero, čeprav za razmeroma kratko dobo dobrih sto let. Če se vsako dobro delo nekoč povrača z dobrim, potem pač smejo Srbi upati boljših verskih, kulturnih in političnih razmer in boljših voditeljev svojega naroda. Tistih časov pa se bodo iz dna duše veselili vsi katoliški Slovenci.

Po širnem svetu

VERSKI VEČER V PETROGRADU.

V Petrogradu je bila 2. t. m. verska disipulacija med pravoslavci in katoliki. Ta prireditve se je vršila v nabito polni dvorani nekdanje dvorske pevske kapele. Žalibog so mnogi navzoči smejali že prvega katoliškega duhovnika Poljaka zaradi njegove neruske izgovorjave, zaradi česar so katoličani indignirani zapustili dvorano, dasi so jih zbirali klicali vneto nazaj. To priliklo je izrazil metropolit »Žive cerkve«. Vvedenski, da je napadel enako katolike in tihonovce, pristaje stare pravoslavne cerkve, češ, da zastopajo »stare izmišljotine, ki niso vredne modernega vernika«. Občinstvo je glasno ugovarjalo: »Zato pa tudi ne gredo igrati v kinematografu kakor vi, »živi popi«. (Vvedenski igra v filmu »Deveti januar«, ker niso mogli igralci uprizoriti sami obredov blagoslovljenja vode. Pozneje so vprašali nekateri delavci, ali je bil pravilno izobčen iz cerkve Leo Tolstoj. Navzoči kipar Hinsburg, ki je svojčas portretiral Tolstega, je branil krščansko prepričanje velikega pisatelja.

Večer se je končal po polnoči in navdušena množica je zahtevala novih sličnih prireditev, ki so bile dosedaj uradno prepovedane.

Italijanska kraljica - mati Margherita, ki je pred kratkim umrla.

NAMISLJENI FILMSKI POSNETEK — PRAVI ROPARSKI NAPAD.

V Združenih državah je nekaj navadnega filmsko posnemanje na cestah in trgih. Zato se ni zdelo nobenemu sumljivo, ko se je pred kratkim ob belem dnevu pojavila v Brooklynu skupina filmskih igralcev, ki so skušali uprizoriti lep cestni napad. Filmski aparat je bil postavljen, en del igralcev bil razvrščen na določenih krajih in kmalu je prišla skupina igralcev. »Roke k...« Sledila je preiskava došlih ljudi, napadaleci so jih ustražovali z revolverji, nato pa so takoj izginili. Množica ljudi, ki je opazovala ta prizor, se je čudila izvrstnemu igranju teh oseb, ki so tako naravno izpeljali svoje vloge. Kmalu, toda že prepozno, pa se je izkazalo, da je bil to pravi roparski napad, ki ga je izvršila posebno drzna tolpa postopačev. Pri tem »naravnem« posnetku so ti prekanjenci »olajšali« dvanajst oseb za vsoto 550 dolarjev.

Profesor Kemmerer, znani ameriški finančni strokovnjak, je prišel v Varšavo, da preišče finančni položaj Poljske.

ZRAČNA VOŽNJA PONOČI

Že eno leto se vršijo poskusi, da bi se vršil promet tudi ponoči. Težave, ki prihajajo tu posebno v poštah, so razsvetljava, orijentiranje in pristajanje. Vse izume, da se premagajo te ovire, so v minulemu letu na nočnih poletih preizkusili. Sedaj nameravajo na temelju navedenih preizkušenj, v tekočem letu, ustvariti redni nočni potniški promet z letali. Sredstva, ki so potrebna za take polete, so razne

magnezijeve bombe, svetilni revolverji, žarometi in posebni kompas. Posebno za orijentiranje priporočljiv je »Askania« kompas, ki je v megli prepotraben za letalca. Poleg tega uporabljajo žarometu slične aparate, ki mečejo svetlobo do 30 km daleč in so veliko boljši kot navadni žarometi.

Da bi vse te priprave tudi praktično preizkusili, se je dvignilo pred nekaj dnevi v Berlinu potniško letalo, ki je bilo zasledeno po držnih potnikih, da napravi poizkusno nočno vožnjo. S hitrostjo 180 km je v višini 400 m brnelo to letalo nad Berlinom. Po polurni vožnji so pristali vsi potniki zdravi in veseli na letališču brez vsake nezgode. Ta polet je prepričal, da more aeroplan leteti tudi ponoči ne da bi trpela varnost potnikov.

UMETNO NAMAKANJE PUŠČAVE KALAHARI

V zadnjem času se Angleži v južni Afriki zelo zanimajo za velikopotezni načrt, po katerem bi puščavo Kalahari, ki leži med reko Oranje in ozemljem Bečuanec, umetno napajali in bi s tem ustanovili lepo poljedelstvo v tej peščeni planjavi. Puščava se od leta do leta vedno bolj širi, ker izgineva že itak neznatna mokrota in vlaga v globino. S tem so seveda v nevarnosti zadnje puščavske oaze, kjer prebivalci predvsem sadijo kumare, ki so najljubša jed zamorcev, obenem pa tudi živini radi svoje vlage nad vse priljubljene. Načrt angleških inženirjev ima kot vir namakanja zaznamovano reko Sambesi. Poleg te reke pa prihajata pri tem v poštev še dve reki iz portugalske Angole. Z velikanskimi jezovi bodo vodo teh rek prisilili, da bo tekla proti omenjeni puščavi. V umetno namakanih krajih nameravajo zasaditi bombaž, načrt, ki je zelo drzen in obenem velikega pomena ter zasluži kot inženirsko delo vso pozornost.

+ Francoske redovnice v svetovni vojni.

»Documentation Catholique« ugotavlja na podlagi uradnih podatkov, da je v svetovni vojni delovalo v strežbi bolnikov 15.457 francoskih redovnic. Od teh je padlo na bojnem polju ali v lazaratih 347; 4191 je bilo odlikovanih, od tega 133 z vojnim zaslužnim križcem, 35 s trakom častne legije, 825 s svetinjo za požrtvovalno strežbo kužnih bolnikov, 1264 z odlikovanjem Rdečega križa. Med gori navedenim skupnim številom redovnic je bilo 6243 usmiljenk; od teh je umrlo 17, odlikovanih je bilo 336, 10 je bilo sprejetih v častno legijo. Francozi pa so zasluge redovnic v vojni stiski hitro pozabili in danes jih znova preganjajo.

+ Mraz in sneg tudi v Italiji. Iz cele zgornje Italije prihajajo poročila o hudem mrazu, viharjih in snegu. V Veroni je padla temperatura na 9 stopinj pod ničlo, v Modeni na 6 stopinj, ravnotako v Milanu; celo v Firenzi so imeli 5 stopinj mraza in strahil je sneg. Na Bergamaškem silno sneži.

+ Ob odpravi najemniškega varstva v Italiji. Kakor znano, je v Italiji s 1. t. m. prenehalo vsako zakonsko varstvo najemnikov. Poziv ministrskega predsednika na hišne posestnike, da svobode ne izkoriščajo na škodo najemnikov, je pa tako temeljito zalegel, da organizacije hišnih posestnikov same najskrbnejše pazijo na to, da se Mussolinijeva navodila spoštujejo. Najemnine se zvišajo največ na petkratno predvojno višino, a to le tedaj, ako povizek ne bo presegel 50 odstot. sedanje najemnine. Dalje so organizacije hišnih posestnikov sklenile, da naj se vsaj eno leto ne odpovedo stanovanju, razen v najtemnejših slučajih. Za kšitve teh navodil napovedujejo organizacije hišnih posestnikov najstrožje postopanje.

+ Hišni posestnik, ki ima srce na pravem mestu. Hišni posestnik Zaharija Huntley v okolici Newyorka je objavil sledeče naznailo: »V moji novi hiši je oddati v najem 10 stanovanj za ravnotoliko družin. Oglase naj se pa samo družine z najmanj 5 otroci. Muogimajmo rajši pse nego otroke. Jaz pa ne maram nobenega psa v svoji hiši. Tem rajši hočem videti v njih otroke. Kadarkoli se pomnoži število članov katere izmed družine v moji hiši z novorojencem, se ji najemnina zniža.« — Če bi bili taki hišni posestniki gosteje sejani!

+ Napoleonovi avtografi na dražbi. Te dni se je vršila v Londonu dražba tretjega in zadnjega dela avtografske zbirke lorda Crawforda, največja zasebna zbirka zgodovinskih listin iz časa francoske revolucije in Napoleona. Ena izmed Napoleonovih listin, v kateri je govor o Nelsonu, je bila prodana za 440 mark, druga za 500 in tretja za 660 mark. Štiri pisma generala Bertranda so šla za 1600 mark.

+ Nemci so dobili največ Nobelovih nagrad. Kakor izkazuje seznam Nobelovih nagrad, stoji Nemci na prvem mestu, saj so prejeli že 36 nagrad. Na drugem mestu so Francozi z 21 nagradami. Za Francosko pride Angleška 14, Amerika 9, Švedska 7, Danska in Holandska po 6, Švica 5, Avstrija, Belgija, Norveška in Italija po 4, Španska 3, Poljska 2, Rusija in Indija po 1.

+ Starostno zavarovanje v ČSR. Češkoslovaško ministrstvo za socialno skrbstvo pripravlja zakon o državnih podpori osebam, ki so stara več kakor 65 let, na katere se nanaša

zakon o socialnem zavarovanju. Osnutek novega zakona bo predložen zbornici v prihodnjem zasedanju v preloži in odobriti. Po tem osnutku ne bodo imeli vžitkarji pravico do starostne rente.

+ Ženska — dvorni svetnik. Na Dunaju je vedno več visokih uradnic v državni službi. Zadnji čas je bila obrtniška nadzornica Herta Sprungova imenovana za dvorno svetovalko. To je prvi primer v Avstriji, da je ženska dosegla tako visoko službo. Herta Sprungova je znana iz prejšnjih let kot neustrašena borbiljica za ženske pravice.

+ Na enega konja enajst avtomobilov. Iz Stokholma poročajo: Medtem, ko je 1. 1905. prišlo v Stokholm na 1 avto 14 konj, pride zdaj po zadnji statistiki na 11 avtomobilov samo 1 konj.

+ Lov na leoparda, ki je raztrgal 114 ljudi. Iz Allahubada (v Indiji) se poroča, da so se vse oblasti v pokrajini Radrapruvaji dogovorile, da se priredi lov na leoparda, ki je usmrtil 114 ljudi, a mu niso mogli priti do živega. Vsi poizkusi, da bi zver obkolili, so ostali brez uspeha, a združeni lovci bodo krvoločno zver vsakako kmalu izsledili in ustrelili. Da vlada v tistem kraju zaradi grozne zveri med ljudmi silen strah, je umevno.

+ Položaj pravoslavne cerkve v Rusiji. Moskovski metropolit Peter Krutitski, varuh patriarhovnega prestola po smrti Tihona, je obdolžen, da ščuva monarhiste k revoluciji in vzdržuje zveze z emigranti. — Pod predstvom nadškofa Gregorija v Jekaterinburgu se je zbral tam nekaj cerkveni svet, ki naj bi prevzel vodstvo zadev pravoslavne cerkve v Rusiji.

+ Borba med elektriko in plinom. Družbe, ki imajo industrijo elektrike in plina, si postajajo čedalje večji tekmeči. Doslej so trdili, da imata elektrika in plin oba dovolj prostora na svetu in da njiju delokrog, oziroma poraba elektrike in plina nima nobenega konkurenčnega značaja, češ, da imata elektrika in plin vsak svoje posebno polje in da se le tu pa tam križata, kar pa je manjšega pomena in ni, da bi se upoštevalo. Da pa te trditve ne drže, kažejo dovolj jasno zadnji časi. V industriji plina je zavladala nervoznost, ker v bližnji bodočnosti preti resna konkurenca od strani električne industrije. Vsi vemo, kako električna razsvetljava izpodriva plinsko svečavo.

D.:

Nemška propagandna knjiga.

Südsteiermark. Ein Gedenkbuch. Herausgegeben von Franz Hausmann. Graz 1925. Verl. Ull. Mosers Buchhandlung. (J. Meyerhoff.) 4°, str. 410.

Da Nemci še niso opustili misli na združitev Spodnje Štajerske s Srednjo in Gorenjo Štajersko, priča ta obširna knjiga, ki prinaša gradiva iz vseh mogočih panog, v katerih so se nekoč udeleževali v naših krajih. Knjiga zastopa »historično« stališče ter se ne ozira na naravno pravo narodov, ki je božje pravo. Ker so imeli Nemci drugašnje, ker so delovali kot meščani tudi v naših mestih, ker so z našim denarjem napravili to in ono, zato je to njihovo. Seveda štejejo tudi »kulturno« delo nemškega Schulvereina in Südmarke na slovenski zemlji med dobrine, ki jih je uživalo slovensko ljudstvo. Knjiga kaže, da jih vojska še ni izužila in da bo moral nemški narod prestati še hude boje, preden bodo Nemci uvideli in spoznali, kaj je pravica in da je treba pravico negovati in spoštovati ne samo v zasebnem ampak tudi v javnem življenju — povsod. Posvečeno je delo: Den deutschen Opfern des Marburger Bluttages in Trauer gedenkend. Prvi članek, ki ga je spisal Franz Hausmann, sedaj ravnatelj meščanske šole v Feldbachu, je naslovljen: Der Marburger Bluttag. (Zur Erinnerung an den 27. Jänner 1919.) V njem opisuje pisatelj dogodek, ki se je odigral v Mariboru 27. januarja 1919, ko so Nemci pričakovali od ameriškega podpolkovnika Mileasa rešitve ter demonstrirali po mestu za Avstrijo in nemštvo. Članek je spisan plitvo v slogu nemškonacionalnih predvojnih in medvojnih hurra uvodnikov spodnještajerskih nemških listov. Ottokar Kernstock, ki je nekoč zapel: »Lieber rauchgeschwätzte Trümmers als ein windisch Maribor«, seveda ne more pozabiti dežele svojega detinstva: Land meiner Hindheit, kurz nur bessers'nes, — immer ersehntes, nimmer vergess'nes.

»Nun sind zerrissen die uralten Bande. Die uns verknüpft mit dem Rebenlande. Fremde Paniere entfalten sich Über der Städte ragenden Warten Und verfeimt sind die deutschen Standarten. Steirischer Süden, Gott tröste dich!«

Toda ono veliko, kar so Nemci in Slovenci nekoč bratsko ustvarili, ne more zdobiti čas. Med tem, ko ima Kernstockova pesem vsaj nekaj duha, žaluje Wilhelm Fischer za onimi časi, ko se je slovenski Spodnji Štajer samo imenoval: »Ich bin ein Steirer« in je lepo ubogal nemškega gospoda. Sedaj Nemci ne smejo imenovati te lepe vinorodne dežele več svoje, ampak samo upajo na boljše čase. Dr. Walter Schmid je prispeval lep članek o južni Štajerski v starem veku (Südsteiermark im Altertum). Tudi njemu sta bila leta 1914. Boč in Donačka gora »die Grundfesten der natürlichen Grenze der Steiermark«. Članek se bavi tudi z naselitvijo Slovencev. Na-

Novi bolgarski ministrski predsednik Andrej Ljapčev.

Električna luč je vse nekaj drugega kakor plinova. Električna luč je čista, ob nji se človek ne more zadušiti kakor se pri plinski, žal, čisto zgodi. In kakor je tu pri razsvetljavi poraba elektrike udobna, prav tako pripravna je elektrika tudi pri kuhi in kurjavi. In vsa znamenja kažejo, da bo elektrika v doglednem času izpodrinila plin v kuhinji in pri drug uporabi.

+ Evino jabolko. Med številnimi posebnostmi na otoku Ceylonu je tudi drevo, ki se imenuje »Evina jabolana«. To drevo ima prepleto dišeč cvet in sad, ki je jako podoben našemu jabolku. Koža mu je pomarančaste barve, meso je pa močno škrlatasto. Sad je tak, kakor da je kedo od njega nekoliko odgriznil. Ta izredna lastnost in pa dejstvo, da je plod strupen, je dalo povod ljudski govorici, da je to tisto prepovedano drevo, ki je z lepoto in vonjem svojim zapeljalo Evo, da ga je utrgala in pokusila. Zato so dali drevesu ime »Evina jabolana«.

selja se dosedaj še niso mogla določiti, a preiskani so staroslovenski grobovi pri Celju (6. stoletje). Malo mlajši so grobovi v bližini vaške lipe na Zgornji Hajdini in na plujskem gradu, ki jih datira na konec 8. in začetek 9. stoletja. Istega značaja je tudi staroslovensko pokopališče v Središču, ki je bilo notri v razvalinah rimske stavbe. Iz iste dobe je 130 karantanjskih (slovenskih) grobov na Puščavi pri Slovenjem Gradcu. Karantanija je bila že pred letom 743., ko so prišli karantanski vojvode pod frankovsko oblast, duševno od Frankov odvisna. Važna je pisateljeva trditev: »Über den Aufenthalt germanischer Stämme in Südsteiermark haben wir bisher kein Zeugnis aus Altertumsfunden.« Pač pa imamo staroslovenske grobove, ki pričajo, da smo bili pred Nemci v deželi, zato imamo mi pravico do zemlje, ki jo bomo tudi branili proti severu.

Graški vseuč. prof. Robert Sieger skuša dokazati v članku »Die landwirtschaftliche Gliederung des Unterlandes«, da so državne meje nenaravne. Državno mejo so potegnili po etnografskih vidikih, ki se ne strinjajo z jezikovno mejo, kajti narodno mešano ozemlje in vse nemške predstraže so odkazali jugoslovanski državi. Sledeči članek »Die geologische Erforschung Untersteiermarks«, ki ga je spisal univ. prof. Dr. Franz Heritsch v Gradcu, se bavi z geološkimi raziskavanji Spodnje Štajerske. Pisatelj pozna v prevodu tudi Seidlove Kamniške ali Savinjske alpe ter jih hvali kot lepo opremljeno popularno delo, ki ga je učen geolog spisal na podlagi znane literature in lastnih opazovanj. A v seznamu uporabljen literature najdemo skoraj samo nemška imena. Toda pisatelj je pravičen in pripozna, da je temelj za geološko raziskavanje Sp. Štajerske položil Slovak D. Stur. Nato je sledilo delovanje državnega geološkega instituta na Dunaju. Pisatelj se sklicuje na nemško pridnost, nemško znanje, nemško natančnost, nemško ljubezen do vede — a pozabi, da je država podpirala to »nemško znanost«, vsled česar so tudi mogla nastati taka dela. Sedaj, ko imamo Geografsko društvo in Geografski Vestnik v Belgradu, kjer deluje Cvijić, mož svetovnega slovesa, sedaj, ko imamo v Ljubljani Geografsko društvo, ki tudi izdaja svoje glasilo, se bomo, upamo, tudi mi lahko ponašali s srbskim znanjem, hrvatsko ljubeznijo do vede in slovensko natančnostjo in pridnostjo, ki smo jo baje od Nemcev podedovali — sedaj, ko deluje v Ljubljani Dr. Hinterlechner, bomo tudi mi sčasoma lahko govorili o slovenski geologiji — o jugoslovanski pa menda že sedaj smemo ziniti kako besedo.

Kupujte srečke
Dij. podp. društva v Ljubljani

Gospodarsivo

Janko Jovan:

Novi protidraginjski zakon.

Ko je g. minister socialne politike napovedal, da namerava pričeti boj proti draginji z novim protidraginjskim zakonom, sem, preden je bila še vsebina zakona znana, v »Slovenec« objavil svoje mnenje o papirnatem boju. Medtem je g. minister obvestil javnost, potem novinarjev o podrobnostih nameravnega zakona. Iz njegovega nagovora na novinarje povzamem, da mu je povod za to delo dejstvo, da se cene kruhu in mesu niso znizale, da je padla cena žita in živine in da je promet pri nas tako napredoval, da je danes bolj urejen, kot je bil pred vojsko. Popolnoma pravilno pripisuje g. minister vzrok draginje tudi prevetlikim državnim izdatkom, ki se morajo z davki in davčninami prevladati na pridobitnike in pa seveda končno na konzumenta.

Kakšen je bil promet v Srbiji pred vojno, mi ni znano, a če je promet tam sedaj bolj urejen, potem vsekako ni mogel biti pred vojno na višini. Pri nas je drugače. Imeli smo pred vojno vzoren promet, sedaj je pač mnogo boljši kot je bil po prevratu, vendar še davno ni tak kot je bil pred vojno.

Cene žita in živine so res padle, vendar še nikakor niso stabilizirane in se spreminjajo čisto od tedna do tedna. Smo pač odvisni, kar se tiče žita, od ameriških notranj, kjer odloča v veliki meri spekulacija. Ako govorimo o ceni kruha vemo, da mora biti sramejša, kakor cena žita, ki se, kakor omenjeno, spreminja od tedna do tedna, da celo od dneva do dneva. Kruh ne more notirati na borzi in, če tudi trenutno cena moki pade ali naraste, ne moremo misliti, da bi v istem razmerju in zlasti v istem času padla ali zrastle cene kruha, splošno pa vendar moramo priznati, da je dobila tudi cena kruha gotovo relacijo do cene žita, četudi se ta odvisnost cene ne pojavi nenkrat. Ne moremo pa pričakovati in tudi ne smemo zahtevati, da bi padanje in naraščanje cene kruha nastopilo v isti meri kakor nastopa sprememba v ceni žita. Surovina je namreč sicer lahko glavni, vendar pa ne edini faktor, ki določa ceno izdelkom. Tako n. pr. cena žita pade, a izdatki za delovne moči, za kurjavo, najemnine itd., a zlasti za davke ostanejo nespremenjeni. Če tega ne upoštevamo, potem ne kalkuliramo pravilno in če pričakujemo padanje cene kruha v istem razmerju, kakor pada cena žita, potem bi delali krivico pekarskemu obrtu. Priznati pa moramo, da davki n. pr. ne le da se ne zmanjšujejo, temveč stalno rastejo. Da pa se cene tudi izdelkom gibljejo v pravem razmerju s cenami surovin in režijske, za to skrbijo konkurenca; če bi ta ne bila zadostna, daje upravnim oblastem dovoljno orožje proti zlorabi stari zakon o pobijanju draginje in brezvesne spekulacije iz leta 1922, kateri pa, kakor sem v omenjenem članku trdil, ni več potreben.

Načrt novega zakona predvideva maksimalno cen, češ, da je bil stari zakon nepopoln, ker je določal le, v koliko se meščkanski dobiček ne sme prekoračiti. Določitev maksimalnih cen je prepuščena občinskim odborom in se ima n. pr. glede kruha oslanjati na borzno notranje cen moki. Kako zgrešeno je zasnovan novi zakon, se najbolje vidi, če se zamislimo v praktično izvrševanje njegovih določil. Ljubljanska borza cen moki ne notir

ra, ker ji trgovsko ministrstvo tega ni dovolilo. Naši peki kupujejo moko deloma od domačih mlinov, deloma pa od trgovcev, ki jo dobivajo iz Slavonije in Vojvodine. Za določitev cene kruhu bo tedaj merodajno notiranje moke na novosadski borzi. Veliki mlini v Vojvodini, zlasti oni, ki so urejeni za eksport, so zahtevali za moko št. 50c prve dni po novem letu Din 5.00 do Din 5.20, dočim so domaški mlini istočasno prodajali moko ničlo po Din 5.00 do Din 5.15. Prevoz iz Vojvodine do pekovskih obratovalek znaša Din 0.35 do Din 0.50, zaslužek trgovca Din 0.15 do Din 0.25 vse to za 1 kg. Če je komu na stvari ležalo, bo z malimi stroški izposloval, da se notranje na borzi pomakne za nekaj para navzgor. Sedaj si navedene postavke oglejmo in potem vprašajmo g. ministra za socialno politiko, katero ceno naj vzamemo za kalkulacijo, kaj stane moka našega peka. V ministrstvu brž one ne bi dobili pametnega odgovora, zato pa pametnega izračunavanja ljudi od naših občinskih odborov ne smemo pričakovati. Režijskih stroškov niti omenjam ne. Ako bo napovedani zakon res stopil v veljavo, potem lahko že naprej trdimo, da se ga peku ni treba bati, ker bodo dobili bržkone predpisane, ako se bo postopalo v smislu zakona, višje cene, kakor pa jih bodo zahtevali sami. Če pa konzumenti, za katere bi imel zakon pomen od njega ne bodo nič imeli, potem je škoda, ako stopi kdaj v veljavo, ker bi le občinski odborom nalagal neprijetno in brezuspešno delo.

Zakon predvideva za prestopke hude kazni v denarju do Din 50.000 in v zaporu do treh mesecev; denarne kazni pa naj bi se sekale v fond za aprovizacijo, iz katerega bi se dotirale konsumne zadruge. Če bi fond res nastal, ne vemo kako bi se delitev vršila, a skoro gotovo si zadruge samo ne dela iz tega nikakih nepotrebnih nad.

Gospod minister poudarja potrebo zakona tudi s tem, ker stari zakon o pobijanju draginje ni bil izvedljiv, ker se je pokazalo zlasti na Hrvaškem in v Sloveniji. Ta trditve ne drži in se zdi, da so razmere na Hrvaškem in v Sloveniji premalo znane. V Zagrebu se je izvrševal precej dolgo, a v Sloveniji v vsej svoji ostrosti, tako, da je ravno izvajanje zakona dalo povod za precejšnje nezadovoljstvo in pritožbe. Naj g. minister pogleda le par številk »Uradnega lista«, pa bo drugačnega prepričanja. Res pa je, da so bili slučajni kazni radi iskanja pretiranega dobička redki, a to ne, ker ni bilo tožnika in ne sodnika, temveč ker so razmere same take, da trgovina ne zasluži tega, kar ji zakon dovoljuje, nasproti pa so bile polne strani objavljenih obsodb radi formalnih pregreškov, kakor je n. pr. označba cen na posameznih prodajnih predmetih. Pač pa preze g. minister, da se zakon o pobijanju draginje v Belgradu ni izvajal in naj si le predloži jedilne liste iz restavracij v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, da spozna razliko Isto pa, kar velja za jedila, velja tudi za prenočišča v hotelih.

Eno pa nam ugaja iz ekspozicije g. ministra namreč, da preda načrt zakona javnosti, ki naj odda svojo sodbo, preden bo skupščini predložen in uveljavljen. Doslej smo bili vajeni, da smo besedilo sličnih zakonov zvedeli šele tedaj, ko je stopil v veljavo. Sicer smo prinašali svoje kritike, vendar smo vedeli, da je že prepozno. Najbolje bi seveda bilo da g. trgovski minister zopet očvrti gospodarski svet, kamor bi moral vsak načrt zakona, ki

je gospodarske narave, da bo najprej tam ali sprejet ali odbit.

Ako pa je g. minister izročil načrt novega zakona javnosti v presojo, smemo od njega tudi pričakovati, da bo sodba javnosti odločilna za usodo načrta ali naj se predloži skupščini v odobrenje ali ne; skoro gotovo pa se ne motimo, če mislimo, da bo javnost načrt novega zakona povsod odklonila.

Zakaj ne prihaja tuji kapital v Slovenijo?

Ljubljana, 13. januarja 1926.

Neprestano čitamo v nemških in avstrijskih listih o plasiranju ameriškega, pa tudi angleškega in holandskega kapitala v tankajšnih podjetjih; bodisi kupujejo inozemci delnice podjetij, bodisi da jo posojila ali pa se velik del novih emisij delnic raznih industrijskih bančnih in trgovskih podjetij subskripira v Newyorku, Londonu ali Amsterdamu. Razvoj nemškega in avstrijskega gospodarstva je bil v dobi stabilizacije ravno zato tako povojen, ker je neprestano prihajal tuji kapital v dotične države in tako se je podjetnost mogla razvijati.

Tako je v omenjenih državah. Naše gospodarstvo — v celi državi, ne samo v Sloveniji — si tudi želi dotoka tujega kapitala. Vendar se le redkokdaj to dogaja. Veliki internacionalni kapital ne prihaja k nam — to je dejstvo.

Slišali smo sicer zadnje čase, da je par večjih industrijskih podjetij v Hrvaški dobilo znatnejše inozemske kredite. Ni pa slišati že dalj časa o ustanovitvah novih podjetij, pri čemur bi sodeloval inozemski kapital.

Že večkrat smo na tem mestu ugotovili, da je industrializacija Slovenije zastala. Razumljivo je, da je v gospodarsko manj naprednejših državah računati na industrializacijo le s tujim kapitalom. Z lastnimi sredstvi bomo na tem polju napravili le malo. Slovenija, ki mora stremeti za industrializacijo, ima interes na dotoku tujega kapitala in zato ni čudno, če se dotaknemo naslovnega vprašanja.

Velika kapitalna tržišča so sedaj Newyork, London, Amsterdam, v manjši meri Pariz in Curih. Od tam prihaja denar za cel svet. Toda ta tržišča za nas ne prihajajo v toliki meri v poštev iz sledečih razlogov:

Internationalni kapitalisti računajo pri nalaaganju svojega denarja predvsem z dvema faktorji: donosnost in varnost.

Jasno je, da je v našem gospodarstvu veliko prilike, kjer bi se inozemski kapital lahko plodonosno udeležoval; toda tudi tu je za sodelovanje tujega kapitala toliko zaprek, ki se jih ne da premagati. Naj omenimo le ogromna davčna bremena, ki ne odzema samo dobička, ampak so se začela izpreminjati v tkzv. »Kapitalsabgabe«, ker dobiček ne zadostuje za plačilo davkov. Da pri tem trpe delničarji, ki ne dobe dividend, je evidentno.

Naša gospodarska propaganda v inozemstvu je veliko grešila s tem, da je risala možnosti zaslužka v sijajnih barvah. Ko so se pa tuji prepričali, da temu ni tako, je bil to vzgled za druge, naj ne verjamejo obljubam velikih dobičkov.

In gotovo ne zadnji vzrok je tudi državna industrijska politika. Znan je slučaj, da bi se imela v Sloveniji s francosko-švicarskim kapitalom ustanoviti večja tvornica kavčuka v Sloveniji, toda ministrstvo trgovine in industrije po zahtevi informirancev ni hotelo dati dovoljenja za to in je svetovalo podjetnikom, naj zgrade tvornico v Belgradu, kar pa podjetnikom ni konveniralo. Na ta način so odgnali tuje iz Slovenije ne da bi pri tem imele

korist vsaj druge pokrajine države. Razumljivo je, da taka politika odbija tuji kapital od investiranja v Slovenijo. Tako naša gospodarska politika preprečuje razvoj gospodarstva in naj govorimo o že obstoječih podjetjih, ki se je udeležil inozemski kapital? Če bo šlo take naprej, bodo kmalu vsa likvidirala, ker take hočejo gospodje v Belgradu.

S staljša osnovnost ni pričakovati udeleževanja tujega kapitala, ker je pač ta donosnost — vsaj v Sloveniji — problematična.

Na drugi strani pa nimajo internacionalni kapitalisti zaupanja v Balkan — in Slovenija sedaj pač leži na Balkanu.

Rajši nalagajo denar v Afriki, Indiji tako britanski kakor holandski itd., ker se jim zdi varnejše naložiti kapital tam kakor na Balkanu, kjer so umori, puči, atentati itd. na dnevnem redu. Z Balkana prodor v svet samo take vesti. Čemu bi se torej spuščali v riskantne posle v takih državah!

Iz vseh teh razlogov — in še več jih je — je internacionalni veliki kapital nemogoče zainteresirati za nas. Prejtnji finančni centri srednje Evrope kakor Dunaj, Budimpešta, h katerim je po vojni prišla še Praga, pa so sami preslabi in iščejo tudi sami kapitala. Če se pa kdo n. pr. spusti v to, da poskuša kako podjetje pri nas v Sloveniji, mu to že preženo iz glave z najrazličnejšimi zaprekami, kakor sta v prvi vrsti davčna preobremenitev v Sloveniji in pa demontažna politika, o kateri je ravno sedaj toliko govora pri nas.

* * *

Iz Dobrovoljačke banke. Kakor čujemo, izpremeni ta banka, ki je afiliacija Banke češkoslovaških legij v Pragi, svojo firmo v »Komerčijalna banka d. d.« Nadalje čujemo, da namerava otvoriti poleg že obstoječe podružnice v Ljubljani tudi še podružnico v Domžalah.

Izvozniki proti udeležbam na inozemskih razstavah. Pred nedavnim se je v šila seja odbora Zveze izvoznikov v Belgradu, na kateri je bilo sklenjeno, da Zveza ne namerava sodelovati pri akcijah za sodelovanje pri inozemskih razstavah, ker se tu trati brezkoristno denar — slučaj izložebe v svetovno gospodarstvo kot upoštevanja vreden faktor.

Znižanje diskonta v češkoslovaški. Iz Prage poročajo, da je bančni urad češkoslovaškega finančnega ministrstva sklenil znižati diskontno otnosno mero na 6 odstotkov, lombardno pa na 7 odstotkov.

Znižanje diskonta tudi v Nemčiji. Po vestih iz Berlina je, kakor smo napovedali že včeraj, nemška državna banka znižala diskont od 9 na 8 odstotkov, lombard pa od 11 na 10 odstotkov.

Zvišanje diskonta na Norveškem. Norveška banka je z 12. t. m. zvišala menični diskont od 5 na 6 odstotkov.

Ruska zunanja trgovina izkazuje vedno večji promet. V prvem četrtletju 1925. je znašal uvoz 287 milijonov rublev, izvoz pa 243 milijonov. Samo v mesecu oktobru 1925 pa je dosegel uvoz 179 milijonov, izvoz pa 165 milijonov zlatih rublev. Te številke kažejo, da Rusija vedno bolj prihaja v svetovno gospodarstvo kot upoštevanja vreden faktor.

Volinjski hmelj za češkoslovaško. Tudi mi je prišel na Češko zastopnik čeških hmeljarjev na Volinjskem (Poljskem), da bi navezal trgovske stike z velikimi češkimi hmeljarskimi tvrdkami ter organiziral neposreden in smoten izvoz volinjskega hmelja na Češko. Zadnji hmeljev pridelek na Volinjskem je znašal okoli 50.000 stotov, od katerega se je izvozilo na Nemško 87 odstotkov, v Belgijo 8 odstotkov in ČSR 6 in pol odstotka. Ker prinašajo hmeljniki lepe denarje, so na Volinjskem znatno razširili stare hmeljake, pa še novih so precej

Otroka kapitana Granta.

170

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisatelj Jules Verne. — Poslovenil A. D.

— In to tembolj, ker nas je precej daleč zaneslo, je povzel John. Halleyova brezbriznost nas je zapeljala daleč doli na jug, tako bi vsaj menil. Opoldne poskusim izračunati, kje smo. Če smo, kakor sem že omenil južno od Aucklanda, bom skušal jadрати z Makarijo ob obali proti severu.

— Kaj pa poškodbe na ladji? je vprašala Glenarvanova gospa.

— Mislim, da ne bo nič hudega, gospa, je odgovoril John Mangles. Spredaj postavim mesto zlomljenega jambora zasinil jambor. Res je, da se bomo pomikali kakor polž, pa bomo le prišli, kamor hočemo priti. Če pa je naša zla usoda hotela, da je dno predlo in da luknje ne bo moč zamašiti, tedaj nam ne preostane drugega kakor podati se na suho in nadeljavati po Novi Zelandiji proti Aucklandu.

— Poslušajmo vendar, v kakšnem stanju je ladja, se je domislil major. To je za sedaj najvažnejše!

Glenarvan, John in Mulrady so odmaknili pokrov in se podali v spodnje prostore. Tam je bilo več kakor dvesto ton ustrojenih kož, ki so bile le slabo prikritene. Brez težave so privzdigovali velike kupe kož s pomočjo kolov, ki so jih rabili za vzvode. John je dal takoj pometati v morje nekaj kopice, da reši ladjo ogromnega bremena.

Po trdnem napornem delu so mogli začeti razpakovati dno. Na levi strani je zialo dvoje razok. Ker se je Makarija, ko jo je vrglo na čeri, nagnila na desno, je bila leva stran toliko iz vode, da jo valovi niso dosegli. Tako voda ni mogla vdreti v notranjščino. Sicer pa se je Wilson takoj podvil in zamašil luknji z bakreno pločevino, ki jo je skrbno pribil. Ko

so zmerili vodo, kar jo je bilo v kleti, so z veseljem ugotovili, da je je komaj za dva čevlja. Črpalke bi jo z lahko izprale in za toliko olajšale breme.

Ko je bil John s pregledovanjem ladje pri kraju, si je mogel oddehniti: poškodbe so bile le malo nevarne. Verjetno je bilo sicer, da bo del zunanega gredič ostal na sipini, pa saj bo ladja mogla jadрати tudi brez nje.

Potem ko so pregledali notranjščino ladje, se je spustil Wilson v vodo, da ugotovi, kje je ladja nasedla.

Sprednji del je zavozil proti severozapadu na blatno peščeno sipino, ki se je strmo dvigala iz globine. Skoro dve tretjini grediča sta se zarinili v pesek. Ostali del ladje pa se je zibal na vodi, ki je bila vsaj pet sočevljen globoka. Krmilo je torej moglo delovati in ga ni bilo treba odstraniti, ker ni prav nič obteževal ladje. To je bila za popotnike velika uteha, ker bi se moglo primeriti, da ga bodo še potrebovali.

Plimovanje Tibega oceana sicer ni silno, vendar se je John Mangles zanašal, da prihodnja plima dvigne Makarijo, če se znebi težkega bremena. Ladja je bila nasedla približno uro pred polno plimo. Ko je začela nastopati oseka, so je jela čimdalje bolj kazati špranja na levi strani. Ob šestih zjutraj, ko je bilo morje najnižje, je bil velik del rilca iz vode.

Treba je bilo pripraviti vse potrebno za spravljanje razsipino, kar bo dolgo in težavno delo. Sprevideli so, da jim bo nemogoče pripraviti se za prihodnjo plimo ob četrti na eno. Namenili so se torej, da bodo takrat rajše opazovali, kako bo vplivalo naraščanje na Makarijo, ko bo razbremenjena. Ob prihodnji plimi pa bi poskusili srečo.

Na delote je zapovedal John Mangles.

Wilson, Mulrady in vsi na novo narejeni mornarji so se odzvali povelju.

John je dal zvezati še poslednje jadro. Major, Robert in Paganel, ki jih je vzel v roke Wilson, so je

začeli zvijati, kakor je pač šlo. Delo je bilo naporno, težavno za nevarne roke, pa izvršiti se je moralo, ker bi veter lahko nagajal pri splavljanju raz sipino. Priznati je treba, da je mladi Robert s svojo mačjo gibčnostjo največ pripomogel, da je bilo povelje izvršeno.

Nato je bilo treba zasidrati ladjo na enem ali na dveh krajih pri krmi. Ko se morje vzdigne, bodo mogoče verige potegnile Makarijo s sipine. Zasidranje ni nič težavnega, če imajo mornarji pri rokah čoln. Tedaj navežite sidro in je spustite, kamor ste si namenili. Tukaj pa ni bilo čolna, zato ga je bilo treba nadomestiti.

Glenarvan se je že toliko spoznal na morju, da je razumel Johnovo namero. Toda skrbelo ga je, če bo sploh mogoče ladjo zasidrati.

— Kaj naj začnemo brez čolna, John? je vprašal kapitana.

— Porabili bomo treske srednjega jambora in prazne sodčke, je odgovoril kapitan. Stvar je sicer težavna, pa ne nemogoča, ker so sidra na Makariji precej majhna. Če ne spodlete, ko jih vržemo, bo vse v redu.

— Dobro, pa ne izgublajmo časa, John.

Poklicali so na krov vse brez izjeme, mornarje in popotnike. Vsakdo je poprijel za delo. Odsekali so še zadnje treske, ki so se držale zlomljenega jambora. John Mangles je spustil v morje prazne sodčke, nanje pa nabil hlode in deske. Tako je naredil splav. Na njem so napravili celo zasilno krmilo, ki je bilo pravzaprav brez potrebe, zakaj oseka bo splav sama zanesla k zadnjemu koncu ladje. Ko bodo sidra na dnu, ne bo težko vrniti se na krov, ker bodo lahko splezali po vrvi.

To delo je bilo na pol gotovo, ko se je solnce približalo poldnev

=====

Priporočamo »Cirilove kufarice« v Mariboru: 8 zvezek: Orcey Dušica Roman 1. del 16 Din 9 zvezek: Conan Doyle: V tibujski puščavi Roman 12 Din 10 zvezek: Burnett: Živ pokopani Povest 8 Din 11 zvezek: Camelli: Izpoved socialist (Od socialistične do duhovniti) 16 Din 13 zvezek: E. Lešnik: Sumi, Sumi Drava. Critice iz mariborske zgodovine 5 Din 14 zvezek: Ljubša: Slovenske gorice 7 Din. KOL.

=====

napravili. Računa se, da bode že prihodno jesen ob normalni letini za 25 odstotkov več volinjskega hmelja. L. 1930. bodo na Volinjskem pridelali 90.000 stotov hmelja. Ta razmah hmeljarstva na Volinjskem je v zvezi s propadanjem hmeljnikov na Nemškem.

Borza

Dne 13. januarja 1926.
Denar.

Zagreb. Berlin 13.425—13.525 (13.405—13.505), Italija 227.70—230.10 (227.21—229.61), London 274—276 (273.677—275.677), Newyork 56.25—56.85 (56.35—56.95), Pariz 218—217 (215—219), Praga 166.90—168.90 (166.55—168.55), Dunaj 7.9200—8.0200 (7.92—8.02), Curih 10.90—10.98 (10.8914—10.9714), Amsterdam 22.67—22.87, Bruselj 255—259 (255—259).

Curih. Beograd 9.175 (9.175), Budimpešta 72.25 (72.50), Berlin 123.70 (123.30), Italija 20.89 (20.90), London 25.1425 (25.135), Newyork 517.75 (517.75), Pariz 19.35 (19.82), Praga 15.34 (15.322), Dunaj 72.90 (72.50), Atene 7.10 (7.15), Bukarešt 2.325 (2.325), Sofija 3.675 (3.675), Madrid 73.42 (73.60), Varšava 71 (64.50), Amsterdam 208.03 (208.10), Bruselj 23.50 (23.50), Kopenhagen 128.85 (128.85), Oslo 105.50 (105.50), Stockholm 138.65 (133.60).

Dunaj. Devize Belgrad 12.50, Kodanj 176.80, London 34.45, Milan 28.59, Newyork 709.50, Pariz 26.46. Valute: angleški funt 34.40, lira 28.50, dinar 12.50, češkoslovaška krona 20.9925.

Praga. Devize: Lira 136.45, Zagreb 59.80, Pariz 126.65, London 163.42, Newyork 39.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 73—79, vojna odškodnina 326—327, zaklj. 326, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnica 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 210 den., Merkantila 100—102, zaklj. 102, Praštediona 965 den., Slavenska 49 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Vevče 110—118, Stavbna 100—110, Šešir 110 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.75—78, agrari 44.75—45, vojna odškodnina 325—327, jan. 315.50—319, febr. 298—300, Hrv. esk. 121—121.50, Kred. 133—135, Hipobanka 64—64.50, Jugobanka 105.50—108, Praštediona 960—970, Ljublj. kreditna 210 den., Slavenska 50 den., Srpska 144—146, Eksploatacija 37 bl., Šeširana 390—410, Nihag 35 bl., Gutmann 310—350, Slavex 145—155, Slavonija 43—45, Trbovlje 330 bl., Vevče 110 den.

Dunaj. Podon-savska-jadr. 667.000, Živno 785.000, Alpine 252.200, Greinitz 135.000, Kranjska industrijska 303.000, Trbovlje 436.000, Hrv. esk. 135.000, Leykam 152.000, Mundus 910.000, Slavonija 535.000.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastova drva, suha, 1 m dolžine, fco naklad. post. 10 vag. 17.40—17.40, zaključek 17.40, bukov' hodi, l. II. monte. od 30 cm prem. naprej, z do 20% od 25 do 29 cm prem., te zadnje samo la od 2.50 m dolžine naprej, fco vag. naklad. post. 50 vag. 200—200, zaklj. 200, deske 13 mm, 4 m. večina smreka, paralelne, suhe, monte, fco vag. Postojna tranz. 1 vag. 580—580, zaklj. 580, deske 25 mm, 4 m, smreka, jelka, monte, paralelne, fco vag. Postojna tranz. 1 vag. 540—540, zaključek 540. — Zito in poljski pridelki: Koruza, umetno sušena, fco vag. slavonska postaja 160 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. bosanska post. 150 bl., koruza, času primerno suha, fco vag. slav. post., gar. znano prispetje v Ljubljano 1 vag.

128.50—128.50, zaklj. 128.50, koruza medjimurska, fco vag. naklad. post. 175 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. sremska post. 100 bl., koruza, umetno sušena, fco par. Kranj 1 vag. 180—190, zaklj. 190, koruza nova, času primerno suha, fco vag. Novi Sad 1 vag. 125—125, zaklj. 125, koruza, v peči sušena, domača, fco vag. slovenska post. 165 bl., pšenica bačka, 76 kg, 2%, fco vag. naklad. postaja 305 bl., pšenica sremska, 73-74, 2%, fco vag. nakl. post. 285 bl., ajda domača, fco vag. slov. post. 260 bl., ajda poljska, ocarinjena, fco jugomeja 262.50 bl., rž, 78 kg, glasom vzorca, fco vag. bačka post. 212 bl., rž merkantilna, fco vag. medjimur. post. 200 bl., proso rumeno gl. vz., par. Ljubljana 225 bl., proso rumeno, fco vag. slov. post. 215 bl., ječmen, 62 kg, malo zaduhal, glasom vzorca, fco vag. bačka post. 160 bl., otrobi drobni, par. Ljubljana 150 bl., otrobi drobni, fco vag. naklad. post. 130 bl., otrobi debeli, domači, fco vag. slov. post. 155 bl., otrobi drobni, domači, fco vag. slov. post. 135 bl., otrobi rženi, domači, fco vag. slov. post. 120 bl., oves rešetani, fco vag. ban. post. 190 bl., oves rešetani, fco vag. srem. post. 200 bl. — Gnojila: Tomaževa žlindra v vrečah po 100 kg, gar. 17-18%, neocarinjena, fco vagon Ljubljana 120 bl.

Sport

KNJIGA O NURMIJU.

Zmeraj molči in nikoli noče govoriti, pisali smo že o tem. Pa je vendarle spregovoril, ne z ustmi, temveč s peresom. Lektor na univerzi v Helsinkforsu T. Kaila je izdal knjigo o Nurmiju, in Nurmij sam je sodeloval. Vse beremo v tej knjigi, o prvih nastopih, o življenju Nurmija, o treniranju, o razvoju. V knjigi nam odkrije veliki Finec vse svoje skrivnosti, saj se mu nikogar ni treba bati. Vse, kar se je doslej skrivnostno šepetalo o njem, vse to bere sedaj na Finskem lahko vsak šolarček.

Knjiga nam govori, kako ogromna volja tiči v tem Slovaku, skoraj nadčloveška. Devet let je bil star, ko je sklenil, da bo postal najboljši tekalec sveta. Od tedaj trenira z neizmerno zalostjo dan na dan, zmeraj z naporom vseh svojih fizičnih in duševnih moči. Njegovi uspehi niso samo uspehi oblagodarjenega njegovega telesa, temveč tudi zaključek trudapolnega devetnajstletnega dela in velikega samozastajevanja. Nurmij je danes 28 let star. Ko je bil star 12 let, so mu rekli, da uživanje mesa za atleta-tekača ni dobro. »Dobro, ga pa ne bom jedel,« je dejal, in je postal vegetarijanec. Pozneje je pustil tudi sladkarije in sladkor. Že kot majhen deček je hodil svoja pota in ni z nobenim sošolcem obdeval, samo da je nemoteno lahko treniral. Težko je moral delati v mladih letih, da je prehranil sebe in svoje ljudi, oče mu je umrl še zelo mlademu. Polna mu je bila glava skrbi za bodočnost, a vse te skrbi ga niso ovirale v treniranju in podiranju rekordov. Pripoveduje nam, kako je počasi in polagoma spoznal zakone svojega telesa, kako je prišel na svoj lastni slog, kakšne so njegove vaje moči in prožnosti. In reče nam, da se ni na višku, da bo prišel na višek šele v štirih ali petih letih.

AMERIKA PRICA KUJE HOUBENA.

»Evening World« (večerni svet) je eden največjih newyorških listov. Na naslovni strani vidiš sliko: »Houben na startu, pol strani veliko, zgoraj pa napisano: »Nemško čudo v hitrosti. Houben, ki prihaja k nam, da bo letal, je predmet boja med atletskimi klubi.« Nato sledi dolg članek, ki pravi, da bo Houben v februarju devetkrat nastopil, v

Newyorku, Brooklynu in Newarku, in da Murchison in Clark in drugi komaj čakajo, da se bodo kosali z njim. Nadalje: »Prihaja k nam sprinter, ki v areni ni ušel samo tekačem kot sta Murchison in Paddock, temveč, ki je s svojim prihodom vznemiril tudi vsa velika društva v newyorškem okraju. Takega tekmovanja in take ljubosumnosti med atletskimi klubi še ni bilo.« Boj za evropske veličine — poleg Houbena nastopijo tudi Hoff, Paulén in Poodwin — je dosegel višek, ko se je zvedelo, da pride Houben 15. januarja. Atletski klub Millrose ima svojo veliko prireditve 4. februarja v Madison Square Gardenu in se boji, če bi ti štirje Evropei prej kje drugje nastopili. Vožnja evropskega kvarteta stane 3200 dolarjev in bi zato klub Millrose od atletske zveze rad dosegel prepoved nastopa Evropejcev pred 4. februarjem. Drugi klubi pa, ki imajo svoje prireditve v drugi januarski polovici, bi radi dobili dovoljenje za nastop Evropejcev pred 4. februarjem. Rešitev spora ima v rokah Atletska zveza. Po 4. februarju mora Houben še osemkrat nastopiti, 31. marca bo odpotoval nazaj v Evropo; če ga ne bodo pregovorili. Tekme se vršijo vse v zaprtih prostorih. Vidimo, kako se zanimajo Amerikanci za sport.

Izpred sodišča

Razni prizivi. V Radovljici je bil obsojen na tri dni zapore posestnik Valentin Mikel iz Mošenj, češ da je v lastni hiši poškodoval sosedu Šuštarčiča. Mož se je pritožil in trdil, da tega ni zaslužil. Toda ljubljanski senat je njegov priziv zavrnil kot neutemeljen in je potrdil prvo sodbo. — France Korosec, sedlar v Zagorici, je imel nesrečo, da je trčil s kolesom pred Hočevarjevo vilo na Bledu v Franceta Valanta. Podrli ga je po tleh, tako da je Valant padel na hrbet in obležal nezavesten. Ko so ga sosedja prebudili in odpeljali domov, se je ugotovilo, da ima k sreči samo več lahkih poškodb. Korosec je bil obsojen v Radovljici na štiri dni zapore in na povračilo vseh stroškov. Mož pa se je pritožil, češ da ni kriv, ker je bil Valant pi-

Vremensko poročilo

dne 13. januarja 1926.

Kraj	Čas	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga v %	Veter	Oblačnost	Padavine v mm
Ljubljana	7	770.1	— 9.4	63	sev. vzh.	1/4	—
	14	768.0	— 7.7	63	sev. vzh.	1/4 (sneg)	—
	21	768.4	— 8.4	76	sev. vzh.	1/4 (sneg)	—
Maribor	7						
Zagreb	7	770.1	— 9.0	76	sever	1/4	—
Beograd	7	769.1	— 8.0	92	vzhod	1/4 (sneg)	6.0
Sarajevo	7	768.7	— 13.0	75	sev. vzh.	1/4 (sneg)	3.0
Praga	7	772.0	— 11.0	—	vzhod	1/4	0.4
Dunaj	7						
Inomost	7						

Barometer je reduciran na morsko gladino.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znakovi

Starejša KUHARICA išče službo. — Ponudbe upravi pod: »Kuharica«.

Sprejme se pletilja za strojno pletenje nogavic. Naslov v upravi. 262

ŠIVILJA gre šivat na dom, tudi izven mesta; zmožna splošnega šivanja. Naslov pove uprava pod: »Praktična« št. 264.

ŠIVILJE za ODEJE (kovrte), izurjene, dobe delo pri F. in L. Gorčar, Sv. Petra cesta 29. 255

Društvo išče perfektnega PRASTAVLJALCA

srbo-hrvaščine. Dotičnik mora obvladati jezik, kakor se govori v Srbiji. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 275.

Odda se takoj stanovanje v 2 sobama in pritlik. — Peta se pri Iv. Ogriinu, Ljubljana, Gruber, nabr. 8

Klavir kratak, črn in dobro ohranjen, ceno naprodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 268.

Naprodaj 3 STROJE, čevlarski in krojaški. — FRANC PERME, čevljar, Gostaplje. 250

STAMPILJE T. RABIČ Ljubljana KOLODOVRSKA UL.

Železnato vino iz lekarne dr. G. Piccoli Ljubljana, Dunajska cesta 5 krenča malokrvne, nerazvne oslabele odrasle in otroke. Naročila se točno izvršuje

PREMOG-ČEBIN Wolfova ulica 1/II. — Telefon 56

POLENOVKA namočena Fr. Kham Ljubljana nasproti hotela »Union«.

Filip Jerman se naproša, da pošlje svoj NATANČNI naslov, ker se pisma, naslovljena na DOL pri Ljubljani — stalno vračajo nazaj s pripombo: »Nepoznan«. BRANKO J. STOJANO-VIC, jermenar, Beograd.

Kopalna peč bakrena, malo rabljena, se prav poceni proda. — Vprašati pri upravi lista pod št. 251.

KUPIM smrekovih okroglic 1 m dolžine, od 10 cm naprej, olupljene. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Celulozni les« št. 223.

ALOJZIJ BERNIK škojka Loka 54, priporoča veliko zalogo roženih GLAVNIKOV Lastna izdelovalnica. Dobro blago, cene zmerne

OGLJE IN BUKOVA DRVA ponudite z navedbo cene Družbi »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

PERJE! kokoške, purje, račje, gosje in gosji PUH, prodaja in razpošilja po najnižji ceni

E. VAJDA Čakovec, Medjimurje

Dognana je

istina, da je jesenska in zimska doba izredno prikladna za oglaševanje v »SLOVENCU«, prav posebno pa v njegovi nedeljski izdaji. V teh mesecih se časopis neprimerno pazljivo prebita. Ne prepre se niti najmanjši oglas. Trgovci, obrtniki in sploh vsi, ki imate kaj naprodaj, izkušite v polni meri to ugodnost ob vsaki dani priliki in oglašujte v »SLOVENCU«. Csnik ali proračun zahtevajte od uprave. Uverjeni bodite, da bo s tem dosežen velik uspeh — dosežen a

Vaša velika korist!

Trgovski lokal

dve skladišči, klet in podstrežje, se odda v najem v hiši Kongresni trg šte. 14, s 1. aprilom 1926. — Reflektantje naj se javijo pri posestniku JULIJU ELBERTU, Ljubljana, Dunajska cesta št. 33. 189

»Društvo drž. računskih in blagajniških uradnikov za Slovenijo v Ljubljani« naznanja žalostno vest, da je po dolgi mučni bolezni preminul njegov zvesti član, gospod

Ivan Matičič finančni računski revident.

Pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v četrtek, dne 14. januarja 1926 ob 15. uri iz hiše žalosti, na Rakeku št. 75.

ODBOR.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo pretužno vest, da nas je dne 12. t. m. ob 1/2 5 pop. previdena s sv. zakramenti v 74 letu starosti za večno zapustila naša neskončno ljubljena mamica, stara mamica, teta itd., gospa

Terezija Urtačnik roj. Stembrov posestnica na Viču.

Pogreb nepozabne rajke se vrši v četrtek 14. t. m. ob 3 pop. iz hiše žalosti na Viču št. 48 na viško pokopališče.

Vič-Ljubljana, dne 13. januarja 1926.

Dr. Ivan Vrtačnik, predsednik uprav. sod. za Slovenijo v Celju, Fran Vrtačnik, posestnik in trgovec, Josip Vrtačnik, posestnik, Ignac Vrtačnik, posestnik, dr. Alojzij Vrtačnik, odvetnik, Anton Vrtačnik, bančni uradnik, sinovi. — Marija roj. Polak, Marija roj. Lavrič, Franciška roj. Lavrič, Marija roj. Holkin, Josipina roj. Ločnik, sinahe. — Ivan, Vera, Marica, Jožica, Dragica, Francek, Franica, Joško, Magdica, Marjanček, Savo in Tatjana, vnuki in vnukinje.

jan in se mu je sam zaletel na ovinku v kolo ravno, ko je prišel iz Baragove gostilne. Toda tudi ta vzklik je senat zavrnil, ker je vojnja brez luči in na cesti, posebno v takem kraju kot je Bled, že sama kazniva. — Trije fantje iz Dobrunj so prinesli z njive Franceta Kregarja vsak eno vrečo zeljnatih glav. Imeli pa so smolo, da so jih zalotili in so prišli pred sodišče, kjer so bili obsojeni radi poljske tavnine, ki se še strožje kaznuje kot navadna tatvina, vsak na en teden zapore. Dva sta kazen sprejela, eden pa se je pritožil. Na vprašanje predsednika, zakaj se pritožuje, je odgovoril fant, da zato, ker on ni glav jemal in tudi ne rezal. Bil pa je tudi precej vinjen. Senat pa ga je zavrnil, da je glave spravil v žakelj in jih tudi nosil in je posebno z ozirom na to, ker je bil že enkrat radi tavnine obsojen na tri mesece ječe, potrdil prvo obsodbo in bo moral tudi on svoj teden presedeti.

Naznanila

Katoliško prosvetno društvo na Homen priredi v nedeljo dne 17. januarja 1926 ob treh pop. igro »Cvrček za pečjo«, komedija v treh dejanjih iz francoskega prevedel dr. Ivo Sorli. Igra je zelo zanimiva in ni bila še nikjer v bližini igrana, zato ne zamudite prilike.

Občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva bo v nedeljo dne 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v Akad. domu z običajnim dnevnim redom. Predloge je treba poslati tri dni prej društvnemu odboru. — Predsednik.

Elizabetna konferenca pri sv. Petru ima v četrtek dne 14. jan. 1926 popoldne ob petih važno sejo.

Zahvale

Podpornemu društvu slepih je darovala gđ G. Kenda mesto cvetja na krsto v počaščenje spom. blagopokojne gospe Gabrijele Zupančič 200 . Za ta plemeniti dar se kar najtopleje zahvaljuje odbor.

V. Br. 21.218.

Ofertalni natečaj.

Ofertalni natečaj državnih fabrika svile u Pančevu, Novom Sadu i Novoj Kaniži.

Na osnovu čl. 82.—95. Zakona o Drž. Računovodstvu Glavna Direkcija Državnih Fabrika Svile u Pančevu ovim raspisuje naknadnu ofertalnu pismenu licitacijo, za osiguranje zgrada, mašinerija, alata, robe, nameštaja i ostaloga, svojine Državnih Fabrika Svile u Pančevu, Novom Sadu i Novoj Kaniži, pošto je prva licitacija poništena.

Licitacija će se održati 1. februara ove godine u 11 časova pre podne, u kancelariji Ministarstva Trgovine i Industrije, Obilic venac br. 3.

Pozivaju se sva domaća osiguravajuća društva, čiji je uplaćen društveni kapital najmanje 5 miliona dinara, da izvole podneti do gore označenog vremena, svoje pismene detaljne ponude, sa taksom n. istoj od 100.— (sto) dinara.

Detaljni i tačni uslovi za osiguranje, odnosno vrednosti predmeta za osiguranje po Fabrikama, mogu se videti u kancelariji Glavne Direkcije u Pančevu i Min. Trgovine i Industrije.

MINISTARSTVO TRGOVINE I INDUSTRIJE.

Jugo - Tanin d. d., Zagreb, pošt. pret. 251 išče dobavitelja za večjo količino

ZABOJEV.

Tužnim srcem naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je naša nadvse ljubljena mama, stara mama in tašča, gospa

Marija šeme roj. Pestotnik

danes ob 11. uri mirno v Gospodu zaspala. Pogreb se bo vršil v petek 15. jan. ob 14.30 uri iz hiše žalosti, Zarnikova ul. 11, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. januarja 1926.

Albina šeme in Marija Suglić, hčere. — Anton Suglić, zet. — Smiljana, Nada, Cvetana, vnukinje — in ostali sorodniki. Venci se hvaležno odklanjajo.